

Syn for Sogn 2011

Lokalhistorier fra Silkeborgegnen

Syn for
Sogn 2011

Lokalhistorier fra Silkeborgegnen

Silkeborg Arkiv
Silkeborg Biblioteks Forlag

Syn for Sogn 2011

Lokalhistorier fra Silkeborgegnen

© Silkeborg Arkiv og forfatterne

Redaktion:

Bent Thor

Rita Nielsen

Teddy Greibe

Peter Mouritsen

Lis Thavlov

Lay-out, dtp og omslag:

Teddy Greibe

ISSN: 1603-8754.2009

Silkeborg Arkiv

Hostrupgade 41A

8600 Silkeborg

Tlf.: 87 22 19 24

Mail: arkiv@silkeborg.bib.dk

På nettet:

www.silkeborgarkiv.dk

www.wikisilkeborg.dk

www.historienhallo.dk

www.danskebilleder.dk

<http://www.flickr.com/photos/silkeborgarkiv>

<http://www.facebook.com/SilkeborgArkiv>

På omslaget :

Rytterholt som det tager sig ud i 2011. Foto: Jørgen Kristiansen.

Bagside: Lokalhistoriske foreninger og kontaktpersoner

Forord

Indhold	side
Dreng i Alderslyst under krigen Af Vagn Bjørnholt	7
Lemming G & IF og Gøglervognen Af Elva Lundorff Jensen (født Nedergaard)	17
En rottefængers dagbog Af Bent Kjeldsen	21
Møbelsnedker og bådebygger Fritz Madsen Af Kurt N. Christensen	24
Kragelund mølle og købmandsbutik Af Margit Jensen	32
Silkeborgs Dyrlæger 1853-1960 Af Teddy Schøler	35
Historien om skomageren Af Aage Arnoldsen	40
Rytterholt. Af Rita Nielsen	41
Erindringer om min barndom på Vestergade 31 Af Aage Hedegaard Mikkelsen	45

Forord

Der er stor interesse for det lokalhistoriske arbejde og for lokalhistorien i disse år. Det mærker vi bl.a. ved de mange lokalhistoriske arrangementer og når vi gennem årene har udgivet Syn for Sogn. Det lokalhistoriske arbejde i den tidligere Silkeborg Kommune foregår i et tæt samarbejde mellem Silkeborg Arkiv og de lokalhistoriske foreninger og enkeltpersoner, som repræsenterer de gamle sognekommunerne før kommunesammenlægningen i 1970. Det er et meget vigtigt arbejde, der foregår her – det er nu vi skal indsamle og dokumentere fortiden – for fremtiden. Meget forsvinder i disse år, hvor der sker så store forandringer. I virkeligheden må vi konstatere, at dagen i dag bliver historie i morgen!

Lad dette samtidig være en opfordring til, at du også medvirker – meld dig ind i en af de lokalhistoriske foreninger, og/eller skriv en artikel til Syn for Sogn om din forening, din gård, dit hus, din familie, din skole, din barndom, dit arbejde eller din arbejdsplads – det er alt sammen lokalhistorie. Hvis du har eller finder papirer og sager fra nedlagte lokale foreninger, virksomheder eller lignende, så er der et sted, hvor du kan sikre det for eftertiden – på Silkeborg Arkiv.

God fornøjelse!

Dreng i Alderslyst under krigen

(Spredte erindringer og små-oplevelser fra de "5 forbandede år")

Af Vagn Bjørnholt

Jeg var kun 10 år, da Danmark blev besat af tyskerne 9. april 1940. Så det er ret begrænset, hvad jeg husker af den første tid. Og dog – det første militær jeg så, var en kolonne af soldater efterfulgt af mange hestevogne med materiel på vej nordpå gennem Borgergade. Jeg stod i stuen i nr. 110 og kiggede på dem, mens jeg var "hold-ved-montør" for min far, da han var i gang med at sætte mørkelægningsgardiner op.

Det må have være kort tid herefter og bl.a. inspireret af kolonnen, han bestemte, at vores flagstang i haven skulde ned. Som han sagde: "Der skal s.. ikke et hagekorsflag op i vores flagstang".

Flagstangen gav senere god varme i køkkenets komfur. Men ellers gik dagene deres vante gang, uden at vi børn vel var særlig berørte af, hvad der skete i verden omkring os.

På Alderslyst skole blev gymnastiksalen (muligvis også andre lokaler) beslaglagt, og i skolegården var der militære køretøjer. Men ellers fortsatte lærer Larsen med at lære os at regne og frk. Sloth fortalte os bibelhistorie som hidtil.

Men militæret i skolen betød også, at det hele skulle passes på af forskellige vagtposter. På fortovet

ude foran skolens indkørsel fra Borgergade var posteret et par soldater med maskinpistolerne pegende i retning mod fortovet. Det var en ret ubehagelig fornemmelse at skulle forbi sådan et par karle en mørk aften på vej hjemad.

Lige overfor mit hjem lå Alderslyst Kro, hvor salen, verandaen og gården ret hurtigt blev beslaglagt af det tyske militær. I salen sad sadelmagere og syede bl.a. seletøj af det fineste læder til militærets heste. Efter krigen afslutning lykkedes det mig at "beslaglægge" et par ruller fint læder derovre!

For enden af vores have – der, hvor Aldi nu ligger – , havde tyske soldater gravet skyttegrave i zig-zag langs gaden. Jeg mindes nu ikke nogensinde at have set soldater i dem, men vi drenge fandt en god legeplads i hullerne.

Lidt østpå - på marken hvor Nørrevængets baghaver nu er - godt nedgravet og gemt bag jordvolde - lå en telegrafstation bemanded med kvindelige telegrafister. Den blev plyndret af folk efter krigen – der var sågar en, som slæbte et chassis til en bil hjem!

På Alderslyst Sportsplads i nærheden af kirken øvede soldaterne

Alderslyst kro fotograferet i 1937.

sig i at skyde med maskingeværer – dog med løst krudt. Vi betragtede det fra behørig afstand, og når soldaterne var gået hjem, samlede vi masser af tomme patronhylstre sammen.

Det betød således, at vi havde tyske soldater næsten hele vejen omkring os, men retfærdigvis må nævnes, at de ikke generede beboerne i det yderste af Borberggade. Der var endda en af dem – Karl hed han – der en gang om ugen fejede fortov og gade for de omkringboende.

I nabohuset til kroen – øverst oppe under taget – boede et sølle, ældre ægtepar. En forkuet

mand, der blev kaldt skæv-Anton og hans kone, tyk'-Anne.

Der kom en del tyske soldater op til dem og fik aftenkaffe mv, men det var vist ganske harmløst. Alle beboere i kvarteret foragtede dog naturligvis ægteparret.

Der var selvfølgelig også danske piger, som følte sig tiltrukket af de mange soldater – feltmadrasser kaldtes de, og tit var det mindre begavede piger, der servicerede soldaterne.

Men der var da også pænere piger, som ”gik med tyskere” – deriblandt datteren af et familiemedlem.

En aften, vi var på vej ud ad Borgergade efter et familiebesøg, kom vi forbi Inga, der var ude at promenerere med en soldat under armen. Lige idet vi passerede dem, kunne min far ikke dy sig, og det spruttede ud af ham: ”Fy for satan, Inga”.

Mens vi er ved det med tyskerpigerne: Hen mod krigens slutning var danskerne lidt mere dristige og viste i ord og gerning deres foragt for disse piger.

I nogle af de sidste aprildage i 1945 kort før krigens afslutning var der stillet et lille TIVOLI med luftgynger og karrusel op ved Borgergade foran Færgebakken (hvor Nørretorv nu er), og jeg var selvfølgelig dernede om aftenen – der skete ikke så meget i byen i de dage.

På et tidspunkt havde en stor flok unge mennesker fået øje på et par ”tyskerpiger”, og så skulle der ske noget. De blev jagtet op ad Birkevej (nu Falstersgade) af hele flokken, og pigerne forsøgte at slippe væk gennem haverne. Men de blev indhentet, tøjet blev flået af dem, og de blev klippet skaldede. Så var de mærket for et stykke tid. Jeg var ikke direkte involveret - kun tilskuer fra sikker afstand, men jeg fik alligevel besked af min far om at holde mig væk fra optøjerne. Der kunne jo have været en skydegal tysker i nærheden.

I nogle år efter 1.verdenskrig (1914-1918) kom en del tyske børn til Dan-

mark på et halvt til et års ophold for at komme under bedre forhold og blive fedet op. De gik i skole sammen med andre børn og talte snart godt dansk.

Min far og hans daværende kone havde Frida fra Essen boende. Fra samme by kom Anne til min onkel og tante på Richtersvej og modist frk. Lomborg havde Martha. Det gav mange gode venskaber, som blev holdt vedlige lang tid efter 2. verdenskrigs afslutning.

Min fars Frida havde en stor familie, mange brødre, og engang under krigen kom der et brev på tysk fra en af dem, der var stationeret som soldat i Aalborg. Genboen, dyrlæge Albertsen, kunne noget tysk og oversatte. Det viste sig, at Fridas broder gerne ville komme på besøg i Silkeborg. Far svarede via Albertsen, at han ville være velkommen som Fridas bror, hvis han kom som civil – men absolut ikke i tysk uniform. Han dukkede heldigvis aldrig op!

En ande mand, der var blevet gift med en af de tre piger, var også stationeret som soldat her i landet, men ham hørte vi først fra lang tid efter krigens afslutning. Han havde opfattet situationen.

Luftbombardementer var der jo ikke i Silkeborg, selvom tyskernes hovedkvarter var på Silkeborg Bad. Det nærmeste, jeg kom bombebrag, var i begyndelsen af krigen, da der pludse-

lig lød nogle dumpe drøn i sydøstlig retning. Senere viste det sig, at det var engelske bombemaskiner, der havde tømt deres last ud over Gammel Rye flyveplads, som tyskerne benyttede i mindre omfang. Pladsen var iøvrigt anlagt af Gunnar Larsen, der boede på Højkol. Han var direktør i F.L. Schmidts cementfabrik i Aalborg, og fløj på arbejde hver dag. Han var tyskervenlig og blev under krigen minister i Scavenius-regeringen. Der blev rejst sag mod ham efter krigen, og senere bosatte han sig i Irland.

De sidste par krigsår var der ikke sjældent luftalarm i Silkeborg, varslet med en sirenes hulen i svingende tonefald og mest om natten. Så gjaldt det om at komme i beskyttelsesrum. Det var nede i kælderens, hvor min far havde lavet nogle sandfyldte kasser foran vinduerne. Der sad vi så ”ret op og ned” på nogle stole, til der så – måske flere timer senere - lød afblæsning. Man var godt søvning dagen efter – hvorfor pokker blev der ikke lavet nogle intermistiske senge?

En dag, da min far kom hjem fra arbejdet på slagteriet, sagde han noget i retning af: ”Nå, så blev jeg da ikke skudt i dag”. Stor bestyrtelse! Vi fik forklaringen: I folkestuen, som man dengang kaldte frokoststuen på arbejdspladserne, var der også nogle enkelte tyske soldater, som holdt en slags vagt på slagteriet.

En stor del af produktionen gik jo til Tyskland. (Betalt med checks udstedt af Danmarks Nationalbank.) Soldaterne havde en radio kørende – de hørte åbenbart en af Hitlers skrigende taler, og den var sat til at drøne meget højt. Det var noget, der irriterede min far, som gerne ville have sin frokost-pause i ro, så han gik hen og slukkede for radioen. Hvordan tyskerne reagerede, husker jeg ikke, men der skete ham i hvert fald ikke noget. Han blev ikke skudt !

I januar 1944 hentede det tyske Schalburgkorps præsten Kaj Munk i Vedersø. I sine bøger, skuespil, foredrag og prædikener havde han talt tyskerne midt imod. Han havde fået mange advarsler om, at han burde flygte til Sverige men uden virkning. Han blev likvideret undervejs mod Aarhus og efterladt i grøften ved Hørbylunde Bakker. Næste morgen blev han funder af lokale folk og ført til Silkeborg Sygehus. Det skete bredte sig som en løbeild overalt i landet og selvfølgelig også i Silkeborg.

Jeg tror egentlig ikke, vi unge mennesker vidste ret meget om, hvad Kaj Munk stod for, og hvad han havde gjort for Danmark.

I hundredvis samledes silkeborgenserne på pladsen foran sygehusets kapel, og det uanset, at der var forsamlingsforbud for mere end fem personer.

Optøget gennem Vestergade i Silkeborg med Kaj Munks kiste i 1944

Jeg var der naturligvis sammen med kammeraterne efter skoletid, og det forlød, at hans kiste skulle føres fra sygehuset til Vedersø Kirke efter obduktion. Jeg forestillede mig vist lidt makabert, at lægerne derinde bag ruderne stod og skar i ham.

Vi ventede meget længe, og da det endelig skete, blev rustvognen fulgt af tusinder af mennesker fra sygehuset, ud gennem Vestergade, forbi AVISEN og til Lysbro, hvor der holdtes en kort mindeandagt ved bygrænsen. Betydningfuldt nok foretog

tyskerne sig intet for at sprede optøget.

En stikkerlikvidering skete ved det gamle postkontor på Drewsensvej, hvor en cyklende modstandsmand med revolvereskud dræbte en af tyskernes danske håndlangere. Min kusine var lige i nærheden og råbte: ”Det var ham der!”. Han slap væk, men det ubetænksomme udbrud kunne have fået fatale følger.

På Mellemskolen gik dagene deres

vante gang, og selvfølgelig var vi optaget af det, der skete i verden omkring os. Og endnu mere optaget blev vi af noget, der skete for en af eleverne, som vi kan kalde Hans. Jeg gengiver, som jeg husker det efter næsten 70 års forløb.

Hans i parallelklassen var måske knap så interesseret i lektierne og forsømte temmelig mange timer. Til sidst blev det for sjældent, klasse-lærerinden så ham, og derfor cyklede hun ud og besøgte hans forældre. Moderen hævdede, at han skam gik til skole hver dag. Det viste sig dog, at mange skoletimer blev tilbragt på biblioteket med at studere det, der især interesserede ham dengang: krudt og kugler og sprængstof.

Han fulgte en dag med en jævnaldrende, der var bydreng hos en af byens mange købmænd. De skulle aflevere bestilte varer til nogle tyske soldater, som var i Sønderports kældere. Under afregningen så Hans sit snit til at hugge noget fra den ene tysker (vist nok en bajonet eller en dolk) og gemte den i den medbragte købmandskurv.

Tyskerne kunne hurtigt regne ud, at det måtte være stjålet af bydrengene under aflevering af varerne og henvendte sig til købmanden. Bydrengen kendte ikke sin ledsager særlig godt men vidste dog, at han gik på Mellemskolen, så det var ikke svært at finde frem til Hans. Med overlærerens mellemkomst blev

det stjålne afleveret, og vist uden at tyvens identitet blev afsløret. Skolens slap med at få en reprimande af tyskerne, og en endnu større fik Hans

Alle vi elever blev samlet i aulaen. Overlærer Paulsen nævnte ikke synderens navn men sagde meget alvorligt, at sådan noget absolut ikke måtte finde sted. Tyskerne havde sagt, at hvis det skete igen, var der tale om dårlig ledelse af skolen, og så ville tyskerne selv tage affære.

Kort sagt – skolens lærere var næsten taget som gidsler – eleverne skulle opføre sig ordentligt – og alle forstod vist alvoren bag ordene.

Min onkel – vi kan kalde ham F. - boede i Virklund og var i hvert fald det man i begyndelsen af krigen kaldte ”tyskervenlig”. Han plejede ikke omgang med tyskerne og var heller ikke medlem af nazipartiet, men han sympatiserede med og beundrede deres handlinger.

Han kunne ikke holde sin mund med sympatierne, og han og far havde nogle voldsomme diskussioner, der endte med, at de ikke kom sammen i flere år efter krigen.

Resten af familien tog også afstand fra ham – ikke mindst min farbror, der boede i nærheden. Han stod bag et anonymt brev vedlagt en revolverkugle til F., hvori han blev truet med at blive skudt. Det var sikkert kun tomme trusler, men han blev forfærdelig bange, og holdt op med at

Ebstrup Mejeri hvor der blev hentet fløde. Billedet er udateret.

udtale sine sympatier. Resten af familien godtede sig, da de fandt ud af, hvor bange han var blevet.

Nogle gange drev kæmpemæssige, slunkne spærreballoner ind over Midtjylland. Disse gasfyldte balloner hang forankrede nogle hundrede meter over de engelske storbyer. De skulle afholde tyske fly fra at gå lavt hen over byerne og smide deres bombelast.

Det skete selvfølgelig nogle gange, at en ballon rev sig løs og drev afsted – helt til Midtjylland.

Engang fik jeg et lille stykke – vel 5 x 5 cm – af en ballon. Det var et lille klenodie, - tænk, det var kommet flyvende helt ovre fra England!

Illegale blade så jeg ikke meget til. Engang fandt jeg nogle stykker på et toilet ude på stadion og tog dem med hjem. Men de lugtede lidt for kraftigt af toilet, så de blev hurtigt smidt ud.

Rigtig mange varer var rationerede, da grænserne jo var lukkede for næsten al import, og hen ad vejen måtte man gribe til erstatningsvarer. Jeg

skal ikke gå i detaljer om de mange forskellige og mindre heldige forsøg på at erstatte de originale varer.

Blot fortælle egne erfaringer – f. eks. min fars forsøg på at dyrke tobaksplanter i haven. Bladene blev høstet om efteråret og hængt til tørre nede i kælderens for senere at blive smuldret. Det lignede, men smagte efter sigende overhovedet ikke af Virginia-tobak!

Sæbe var også en mangelve-re, så hvorfor ikke prøve selv at lave det? Kælderens vaskehus blev ind-draget, og fra et familiemedlem, der var brugsuddeler, skaffedes de nød-vendige ingredienser. I en af de store vaskebaljer blev det til klumper, der af udseende lignede sæbe men abso-lut ikke havde den samme virkning !

Smør var jo også rationeret, så en dag blev jeg sendt pr. cykel op til Ebstrup Mejeri for at købe en liter fløde. Af en eller anden grund havde landmejeriernes produkter et større indhold af fedt end det, mælkehand-ler Bak i hestevogn kørte rundt og solgte på Borgergade.

Så rystede vi det inderligt og godt i en mælkeflaske, indtil det blev tykflydende, og dernæst blev det pisket med et håndpiskeris (el-piskeren var endnu ikke opfundet). Der kom da også udmærket smør ud af anstrengelserne - en besværlig proces, der kun blev forsøgt enkelte gange.

Men på Alderslyst Mejeri

blev der solgt flødeskum søndag for-middag – 1 kr. for en dåsefuld.

Der må være blandet noget kunstigt stads i mejeriproduktet, så det stivne-de. Jeg stod tit i en lang kø helt ud til gaden, men det gjorde alle gerne for at få en lille portion til søndags-æblekagen.

Det var meget småt med benzin under krigen, og kun læger, ambulancer o.lign. kunne få del i de sparsomme dråber – alle andre måtte klare sig på anden vis, og her kom gasgeneratoren ind i billedet.

På bilen var hængt en slags brændeovn, hvori man afbrændte træ, og røgdviklingen frembragte en gas, som ved ændring af motoren kunne bruges til drift af køretøjet. Det gav dog ikke den store stabilitet, træk-kraft eller hastighed.

Der blev benyttet bøgetræ, som det også var lidt småt med, så man måtte have noget at drøje det med: GRANKOGLER fra nåletræer-ne! Den fidus opdagede min far, og sammen med sin bror Søren fik de to eneret på at måtte samle grankogler overalt i Silkeborg-skovene – endda vist givet dem personligt af den le-gendariske kongelige skovrider Schoubye, R.a.Dbg. Med grankogler-nes store indhold af harpiks var de glimrende til at blande mellem bøge-træet. Og så gik de i gang med at samle. Det var heldigt, at der netop det år var det, man kalder ”kogleår”, og det ser man kun med flere års

mellemrum. Der var så mange kogler i skovene, at de kunne rive dem sammen med haveriven. De blev samlet i sækkelærredssække, som de må have haft ret mange af, for dagsproduktionen var oppe på 40 – 50 sækkefulde.

De fik en aftale med byens største lastbilvognmand - Aksel Svendsen - om at aftage det hele, og en af hans lastbiler kørte hver aften til et aftalt sted i skoven efter dagens høst

Jeg var med flere gange, og det var jo altid en usædvanlig oplevelse at køre i lastbil. Hos Svendsen blev det hele læsset af i en garage i en enorm dyng, sækkene pakket sammen til næste dags levering, og koglerne var klar til at blive blandet med bøgetæet.

Det gik fint hele sommeren, selvom der var konkurrence fra andre koglesamlere. Dem jog de væk – de var meget stolte af at have fået eneret på indsamling i statsskovene, selvom der såmænd var nok til alle. Det gav gode penge men var jo ikke et helårsjob. Det var godt, så længe det varede.

Da kogleriet af naturlige årsager holdt op, måtte der findes på noget andet. Det blev til REVLING.

Det man før krigen lavede ”stive gadekoste” af var PISAVA fra Fjernøsten. Erstatningen hed revlingris.

Revling vokser på heden, ofte under lyng, og det har lange, tynde grene, som i 1-2 meters længde kravler hen

ad jorden. De kunne bruges til koste, så det var bare med at komme i gang med at ”ruske revling”

De fik igen eneret – denne gang hos nogle bønder vest for Silkeborg om at måtte hente revlingris i deres hedebakker. De så mange hugorme, men var heldige ikke at blive bidt.

Der blev lavet specielle bagagebærere, og cykelhjulene blev forstærkede, så de kunne bære dagens høst – store bundter i 1½ til 2 meters længde og af anseelig vægt. Det var ikke helt let at manøvrere lasten ned ad Funder Bakke på cykler med ”faste” dæk og om til ”revling-Aksel” på Drewsensvej. Han havde en lille fabrik, som lavede risene til koste. De holdt nu ikke så længe, så der var hele tiden afsætning af revlingris til nye koste !

Imod slutningen af krigen kunne man fra Silkeborg se og høre enorme formationer af allierede bombefly på vej ned over Jylland mod Berlin, Hamburg, Kiel og andre store byer med deres bombelast. Da havde krigslykken vendt, Tyskland var udmarvet og havde slet ikke fly til at angribe dem. Men de gik nu også meget højt.

I foråret 1945 var der tydelige tegn på, at krigen nærmede sig sin afslutning, som ville ende med tyskernes nederlag, og man blev nok lidt mere dristig i, hvad man foretog sig.

Der var lavet en FRIHEDS-SANG, som hed "En vinter lang og mørk og hård", som de fleste af vi skolebørn havde hørt via BBC's danske udsendelser. Vi kunne den udenad, og i timerne med Mellemskolens mest tolerante lærere sang vi den selvfølgelig.

Alle var meget usikre på og ængstelige for, hvordan afslutningen af krigen ville komme til at foregå. Det kunne jo i værste fald blive en blodig affære, så for ikke at stå med ansvaret for hundreder af skoleelever og af

sikkerhedsmæssige grunde blev skolerne lukket en af de første majdage.

Der var vild jubel, da budskabet om kapitulationen kom fra BBC 4. maj. Jeg for over til naboen, der ikke havde radio, og fortalte det - og så ind til festaftenen i byens gader.

De næste dages festligheder og glæde er beskrevet af mange, så det vil jeg undlade. Men selvfølgelig gjaldt det om at være med til det hele - en jublende glædesrus, som vist kun de, der har været midt i det, forstår.

Frikvarter på Alderslyst Skole 1946 i den nybefriede skolegård. Nu var der igen plads til børns leg frem for militære køretøjer.

Lemming G & IF og Gøglervognen

Af Elva Lundorff Jensen (født Nedergaard)

Omkring 1950 opfordrede nogle unge mænd i Lemming sogn mejerist Holger Skov Jensen til at oprette en fodboldklub. Med bred støtte, blandt andet fra mejerister på det nu nedlagte Ebstrup Mejeri, der var trætte af at spille håndbold i den lokale klub, blev fodboldklubben oprettet omkring 1951. Klubben fik navnet: Boldklubben Frem.

Kort efter klubstarten opstod en forbindelse til Hvidovre Boldklub, via (Sigfred) Kresten Henriksen (kaldet K.H.), som på det tidspunkt var i bestyrelsen der. Han var på besøg hos sin søster Karen Bondrup og bror Frode Henriksen i Lemming. Krestens søn Lars var på ferie hos familien og blev med jævnaldrende kammerater opfordret til at deltage i fodboldtræningen.

På et tidspunkt faldt Holger Skov Jensen og K.H. i snak om udveksling af drengene i en ferie. Drengene fra Nisset-Lemming skulle til Hvidovre den følgende sommer og dernæst skulle drengene fra Hvidovre herover.

Men der var et problem, for man kunne da ikke sende drengene her fra "det mørke Jylland" til hovedstaden uden, at de var pænt klædt på med ens trøjer. Der var ikke penge i

kassen til en sådan udgift. På det tidspunkt kørte der i radioen en udsendelse med Sv. Pedersen, der hed "Gøglervognen". TV var ikke så udbredt den gang, men det var radioen. Alle havde hørt denne udsendelse og var meget begejstrede, for her kom "almindelige folk" i æteren. Radioudsendelsen gav idéen til en lokal udgave af "Gøglervognen", hvor man her i området opfordrede forskellige personer til at give et nummer til fælles bedste. Der var tale om noget helt nyt, for man havde ellers kun været vant til, at der var diletant i forsamlingshuset om vinteren.

Premieredatoen blev aftalt. Der var ikke råd til de store avisannoncer, så man fik trykt en plakat, som blev ophængt i de mange forskellige forretninger, der var i Lemming den gang. Man sendte den også ud med mælkekuskene til leverandørerne på det daværende "Ebstrup Mejeri".

Så blev der pyntet op til fest i det gamle forsamlingshus i Lemming. På billedet af "Gårdsangerne" kan man se hvordan loftet er pyntet med snoede creppapirstrimler. Orkestret ALSIA med pianist Tage Skovborg fra Nisset trænede med de udøvende "kunstnere" og da aftenen

**Sang
Fest!**

**Musik
Grin!**

i Lemming Forsamlingshus

Søndag den 7. December Kl. 20,00

kom sagt:

Gøglervognen

kommer!

Ikke mindre end 33 lokale Amatører, hvoriblandt findes alle Tidens bedste — bl. a.

den fra Radioens Gøglervogn kendte

Regnemester, Karl Rasmussen

Naar Gøglervognen ruller videre, fortsættes
med **DANS til Musik**
fra **ALSIA's populære Orkester!**

Boldklubben „FREM“ er Arrangør og indbyder venligst ogsaa de ældre til denne Festaften. Der bliver Fest og Stemning over rettet

Annonce for Gøglervognen. Som det ses endda med deltagelse af en af de rigtige "gøglere" fra radioprogrammet.

oprandt fulgte resten af orkestret med. Det bestod desuden af Knud Erik Andersen, violin, Niels Anton Nielsen, trommer og Sv. Aage Davidsen, trækbasun og kontrabas, som han for øvrigt selv havde bygget.

Det store trækplaster var nok "Regnemesteren", som havde været med i den originale udgave af Gøglervognen i radioen.

Vi var meget imponeret over hans kunnen - bankmanden Knud Erik Andersen fra orkestret kunne ikke følge med på regnemaskinen, når han skulle regne med.

Succesen med "Gøglervognen" ryg-

tedes til flere af de omkringliggende byer, hvor nogle optrædende fra Lemming tog ud og optrådte sammen med nogen lokale optrædende.

Det blev en succes på flere måder, særligt fordi der kom penge i kassen. Men for en af initiativtagerne Holger Skov Jensen blev det også springbræt til en anden levevej for han sagde op på mejeriet, flyttede fra Lemming og blev impresario på fuld tid.

Hele historien med Gøglervognen begyndte jo med, at fodboldrengene skulle have ordentlige trøjer at have på til Hvidovre. Missionen var lykkel-

"Gårdsangerne" optræder på den festligt oppyntede scene. Bemærk det sirligt snoede crepepapir.

des - der kom penge i kassen til drengenes fodboldtur. Det følgende år var drengene fra Hvidovre så på genvisit i sognet. Det har sikkert været en stor oplevelse for dem. Årene var omkring 1953-54.

Senere har pedel på Lemming skole Rigmor Nielsen fortalt hvordan hun en dag så en mand gå omkring på sin bopæl. Hun regnede med at det var en fra kommunen. Men det var en mand, der havde sine børn med. Han fortalte dem om den gang han havde været på ferie i Lemming som barn og havde boet hos Inger og Holger Skov Jensen. På samme måde siges turen til Hvidovre også at have gjort indtryk på de lokale drenge fra den gang.

For at udnytte sportsfaciliteterne bedre og få flere bestyrelsesmedlemmer besluttede man 20. januar 1954 at lægge de tre idrætsforeninger Nisset Gymnastikforening, Lemming Gymnastikforening og Boldklubben Frem sammen. Den nye bestyrelse kom til at bestå af Formand mejerist Holger Skov Jensen (Nisset-Lemming), Næstformand gårdejer Arne Brandstrup, Henry Lundorff, kasserer (fodbold), Ruth Rasmussen, og Elva Lundorff Jensen for håndbold og gymnastik.

Gymnastikken blev flyttet til den nybyggede Lemming skole og der var opvisning på sportspladsen samt atletik og håndboldkampe. Der er masser af billeder derfra bl.a. i Lis

Lidegaards samling, men der mangler hjælp til at få navne på.

Også med den nye bestyrelse fulgtes idræt og optræden. Den følgende vinter var der dilettant med soldaterkomedien ” 65, 66 og mig.”, som samlede en del publikum.

Et par gange var der besøg af soldater fra Karup. De spillede fodbold søndag eftermiddag og blev beværtet med aftensmad hos private. Om aftenen gav de underholdning og bagefter var der bal.

Og der er vished for at der kom mindst et ægteskab ud af de arrangementer.

Gøglervognen fortsatte nogle år i endnu med optræden og musik mest i omegnen, hvor de blandt andet optrådte på Sønderport i Silkeborg, men også andre steder fik besøg over de næste 4-5 år.

Denne artikel har forbindelse til en artikel i Syn for Sogn 2009 s. 33 af samme forfatter.

En rottefængers optegnelser

Af Bent Kjeldsen

Jeg er søn af Elna og Ingvar Kjeldsen, der havde en ejendom på 18 td. land på Ørevadbrovej 18 i Serup, hvoraf 2 td. var eng neden for Serup skov ved Hinge sø. Ejendommen blev drevet med 12 malkekøer + ungkreaturer og 2 grisesøer. Smågrisene blev fedet op til slagting og de 150 kyllinger kunne betale købmansregningen. Min far kørte i flere år mælk til mejeriet i Serup sammen med en nabo. I 1930'erne var der smalhals og far fortalte, at der ikke altid var 2 kr. i pungen. Vi havde to kulsorte frederiksborg-hest. De var rigtig flotte, når de fik det nikkelglimtende seletøj på og blev spændt for ponyvognen. Der var ikke noget, der hed biler til private, da jeg var dreng. Så familiebesøg foregik med hestekøretøj eller på cykel. I dag bor jeg på min fødegård, jorden er dog solgt fra.

Da jeg var fem år gammel fik jeg en lillebror. Han blev døbt Anton, men kaldte sig "Tonne". To år gammel skete der noget forfærdeligt. Han trådte op i en gryde med kogende mælk, der var sat til afkøling - skrækkeligt. Jeg kan endnu høre hans skrig, mens vi kørte i lillebil til sygehuset i Kjellerup med ham. 14 dage senere døde Anton af lungebetændelse, meget trist og sørgeligt.

Da jeg var 11 år fik jeg en søster, som hedder Birthe. Hun blev senere gift med autohandler Harald Boldsen.

Som voksen blev jeg indkaldt til militærtjeneste i Den Danske Brigade i Tyskland. Derefter meldte en af mine stuekammerater og jeg os på Ry Højskole - det var i vinteren 1949-50. Selv om jeg ikke for alt i verden ville have undværet brigadetenesten, var det som at komme i paradiset.

Efter højskolen var jeg hjemme i få måneder, prøvede igen landbruget nogle få år og fik så tilbudt plads på en maskinstation. Det blev til 12 år med et frit og meget interessant arbejde, men det var et rakkerliv. Så en sommerdag sagde min kollega Christian og jeg op, uden at vi havde andet arbejde på hånden. Vi søgte dog og fik minsandten begge arbejde ved Silkeborg kommunes vejevæsen. Nu var vi så pludselig blevet kommunale - "men de` va` no slet æ så ring` endda".

Jeg var der i 19 år og Christian er der endnu. Vi startede begge to, om jeg så må sige, i jorden med skovl i kloakken. Efter nogle år fik jeg tilbudt pladsen som rådhusbetjent og hvad der af følger med omdeling og frankering af al post. Der var dog

også en del forskudt arbejde, bl.a. på lørdage med bryllupper, hvor der skulle klargøres med vin og glas til efter ceremonien.

Min lønningspose var dog skrumpet en del, så til sidst sagde jeg farvel og tak. Nu hed det så skovlen igen, indtil min formand kort tid efter spurgte om, jeg ikke kunne tænke mig stillingen som rottefænger. Hvad har jeg nu gjort? sagde jeg. Han lo og sagde, at det skam ikke var ment som en straf. Og pludselig havde Christiaan og jeg så fået eget kontor - og ansvar og et arbejde, vi selv skulle styre. En dag var der sat en tekst op

Rottebekæmpelse. To rottefængere i færd med at finde rottehuller ved at sende røg ind i rørrerne. Foto: Bent Kjeldsen.

på døren, hvor der stod "Rottereden". Det passede jo meget godt.

Vi fik mange skoser af f. eks. kontorpigerne. Vi sad jo bare der i bilerne, syntes de, og lavede ikke ret meget, men det havde jeg et godt middel imod. Jeg sagde til en af dem: "I morgen rykker du en time ud af kalenderen. Du skal med ud at se, hvad vi laver" og så tog jeg hende med en tur ind til byen. Vi kom ind i et køkken. "Se i skabet", sagde jeg til hende. Der var alt andet end sobert og pludselig for hun ud af huset og ud på fortovet. Og så vendte bøtten. Jeg fik aldrig stikpiller mere.

Skadedyrsbekæmpelse.

For rotter og halsbåndmus er bekæmpelsen gratis. Når det drejer sig om bekæmpelse i bymæssig bebyggelse, så skal husejeren ringe ind, mens alt i oplandet besøges rutinemæssigt to gange om året.

Vi var to mand om arbejdet. I første omgang forsøgte vi med præventiv bekæmpelse – d.v.s gift blev hængt i kloakbrønde (bromadiolone) med antikoagulerende effekt. Hvis folk ringede, at de havde fået huller ved deres hussokkel, blændede vi deres kloakbrønd af og blæste røg ind i systemet. Hvis røgen kom op af hullerne, var der hul i kloaksystemet, og så var det kloakmesteren der skulle hentes.

Rotten er et meget intelligent dyr og den opdager straks, når der er ændret noget, f.eks. lagt gift

ud. Så jager den ungerne ud at spise, og begynder de at dingle, rører de gamle ikke giften. Rottens tænder vokser 30 cm. på et år.

Ingeniører er et klogt folkefærd og når Christian og jeg kom med et forslag, fik vi ofte at vide, at det havde vi ingen forstand på. Et eksempel: Da man var begyndt at bruge pvc-rør - mente man, at nu var den hellige grav vel forvaret, for dem kunne rotterne ikke gnave hul i. En dag kom Christian med en 40 graders bøjning - gennemgnavet direkte i bøjningen. Han gik ned på rådhuset, hvor ingeniørerne sad i møde. Han satte den foran dem, og så blev der stille. Derefter hed det stål bøjninger ved indføring til hus. Det er en meget dyr løsning, men det er reparation også!

Vi havde kontortid fra kl. 7-9, hvor folk kunne ringe. ”Det er skadedyrsbekæmpelsen. God morgen”. Jeg kan huske, at der en dag var en damestemme, der præsenterede sig i røret. Stemmen var helt oppe i det røde felt. Hun havde ude på toilettet åbnet toiletlåget, og så sad der en stor rotte og stirrede på hende - HYL - og blev låget klappet i. Jeg kan godt følge hende, men rotten er et intelligent dyr - i et 10 cm. rør suser de let op på 2. sal. Jeg har selv oplevet det.

En ting Christian og jeg havde meget stor respekt for var, når vi skulle ned i kloakbrønde, hvor

risikoen for Weils syge, en hudafskrabning og berøring med rotteurin, var stor. En time efter berøring er det i blodbanen - resultatet er lammelse af åndedrættet. Vi gik altid med et kort, hvor der stod, at modgift var kl-vitamin.

En dag ringede en mand, som var meget ophidset. Han råbte: ”Jeg har fået en rotte i mit køkken-skab og nu skal den udryddes”. Han havde sat en godbid til dyret og bundet en snor i skabslågen og sat sig på lur om natten. Han var heldig. Der var gevinst og vi skulle komme og ordne dyret. Der er det, at når en rotte er trængt og ikke kan redde sig ud, går den til angreb. Jeg har selv prøvet det og det er ikke spor morsomt, for den går direkte efter brystet. Så skal man helst have handsker på. Vi fik dog fat på dyret og manden var lykkelig.

Møbelsnedker og bådebygger Fritz Madsen

Af Kurt N. Christensen

Som dreng boede Fritz Madsen hos sine plejeforældre i den hvide bygning ved Silkeborg Vandværk - ved indgangen til Kunstmuseet. Allerede i konfirmationsalderen udviklede han sin interesse for bådebygning hos bådebygger Marius Christensens Bådebyggeri på Remstrupvej, hvor der blev fremstillet robåde, motorbåde, kajaker, sejlbåde og kanoer. Snedkersvend Poul Rasmussen, som senere startede Silkeborg Kanoværft i Skolegade, arbejdede dette sted, og det var kendskabet til Marius Christensen og Poul Rasmussen, der ansporede Fritz Madsen til valg af livsbane. Drømmen var at blive snedker, og da det skulle være med en ordentlig og solid uddannelse, skulle det helst ske i det fornemme møbelfirma, Sofus Jørgensen, i Tværgade i Silkeborg. Det lykkedes Fritz at komme i lære dette sted til maj i 1934, så der var udsigt til at blive udlært som møbelsnedker i foråret 1939.

Det første halve år af læretiden var Fritz arbejdsdreng. For sådan begyndte de fleste lærlinge i et fag dengang. Lærlingene skulle naturligvis tiltale mester, værkfører og svenne med De. Det brugte man overalt. Det gik for øvrigt galt en aften, hvor Fritz og en anden lærling var ved at

rydde op efter svendene. Under oprydningen bad Fritz snedkersvend Tage Lund, om at flytte sig lidt, men uforvarende brugte han den nedværdigende tiltaleform Du, hvilket omgående blev påtalt, med en reprimande fra læremestren til følge. Men ellers var der en god tone og et godt arbejdsklima mellem lærlingene og svendene på virksomheden.

Limovnene var uundværlige til opvarmning af tulader, når der skulle limes finér på en plade. Det var lidt af en opgave at holde den rette temperatur i limovnen, for tuladerne skulle være varme nok til at gennemvarme finéren og limen, men blev de for varme, smeltede de. Og så var f.... løs. Normalt blev tuladerne smurt ind med konsistensfedt eller olie, men hos Sofus Jørgensen brugte man svinefedt fra Koopmanns Slagteri. Fedtet blev smurt på, for at undgå at finéren skulle klæbe sammen med tuladerne under fineringen. Men under besættelsen måtte man selv dette sted bruge en svær olie eller konsistensfedt.

Da Fritz Madsen var i lære hos Sofus Jørgensen, var der flere lærlinge og omkring 30 snedkersvende i arbejde. Inde i gården var der en bygning med maskinsnedkeri i un-

Marius Christensens Bådebyggeri som det tog sig ud i 1919.

deretagen og snedkerværksted på første sal. To mand var så godt som altid beskæftiget med fremstilling af smørkerner af teaktræ til Silkeborg Maskinfabrik. De fremstillede de meget tykke bunde af massivt teaktræ, mens stavene til de cylindriske kerner blev fremstillet på en firesidet khelemaskine.

Andre syv-otte mand var næsten altid beskæftiget med inventar til de rutebiler, der blev fremstillet hos DAB på Torvet. Instrumentbrætter, vindueslister, gardinstænger o.s.v. blev frembragt af mahognitræ, som blev lakeret og blankpoleret. Når alt var færdigt, blev det af snedker-

svendene meget højtideligt og forsigtigt båret fra Tværgade om til DAB på Torvet inden monteringen.

Foruden de to specielle produktioner blev der også fremstillet ligkister. Men inden Fritz Madsen blev udlært ophørte denne produktion, da firmaet begyndte at købe dem hjem fra fabrikker. Der blev dog i flere år endnu fremstillet specielle kister til Silkeborg Sanatorium, hvor der forekom flere dødsfald hver uge. Det arbejde kunne klares af en enkelt snedker. En af Fritz Madsens første selvstændige opgave blev bl.a. at fremstille en barnekiste. Det var selvsagt ikke den mest muntre opgave

ved snedkerfaget. Han ville hellere, som de andre lærlinge, undervises i fremstilling af møbler efter opgave.

Det var finere møbler, der blev fremstillet hos Sofus Jørgensen. Som regel anvendtes møbelplader, som blev fremstillet af kalmartræ, som var svensk skovfyr. Sådanne møbelplader kunne godt købes færdige, men de var meget dyre, så derfor fremstillede man dem selv, og når møbelpladerne var færdige, blev de finéret på sædvanlig vis.

På den anden side af Tværgade drev brændselshandler Jørgen Petersen sin virksomhed. Foruden handel med brændsel modtog han

også heste til opstaldning. Herovre havde Sofus Jørgensen også en mindre hest opstaldet. Den blev brugt, når møbler skulle fragtes ud til kunderne. Hest og vogn blev også brugt, når læredrengene skulle afhente møbler på Silkeborg Bad, der hvert år fik renoveret møblerne på nogle af værelserne. Møblerne blev fragtet hjem på værkstedet, hvor de blev repareret og pudset op, inden de blev returneret til Badet. Det var den rene svir, at blive udset til at transportere møblerne frem og tilbage. Det var morsomme dage, for når læredrengene var ude i skoven, spændte de hesten fra, og tog sig nogle raske rideture. Det blev der

Sofus Jørgensens forretning fotograferet i 1929.

nu sat en stopper for, fordi Jørgen Petersen meddelte firmaet, at hesten dårligt kunne få pusten, når den kom tilbage efter turene til Badet. Han vidste ikke, hvorfor hesten var så udmattet, når den kom tilbage, men han gættede på, at den nok blev brugt til lidt mere end almindelig transport.

Midt i læretiden skete der det beklagelige, at Fritz Madsen blev smidt ud fra undervisningen på Teknisk Skole. Når det skete for andre lærlinge, var det mest fordi deres læremestre ikke betalte skolepenge. Men denne gang var årsagen, at lærlingene drillede lærerne. Fritz Madsen indrømmer, at han godt nok skød med papirkugler. Det gjorde alle de andre elever også, og de bedste papirkugler, der fæg på kryds og tværs i lokalet, var frembragt af tygget træpapir.

Begivenheden der udelukkede Fritz fra undervisning var, at han akkurat nåede at dukke sig, da en elev længere nede i klassen affyrede en kugle, der fløj forbi og ramte geometrilærer Mondrup Kristiansen i hovedet. Da ingen ville vedgå, hvem der affyrede kuglen, udpegede læreren den person, der morede sig mest, og det var Fritz Madsen. Han blev bedt om at pakke sine sager sammen og omgående forlade skolen. Et par dage senere blev han kaldt ind til værkfører Kusk, der forhørte ham om sagen. Fritz Madsen måtte indrømme, at han var smidt ud af skolen.

Det var i sig selv en meget alvorlig sag, for uden udsigt til at lave en tegning til et svendestykke på Teknisk Skole, kunne læreforholdet ikke fortsætte. Så Kusk rådede ham derfor til at bringe sagen ud af verden, og brødbetyngtet lovede han Mondrup Kristiansen bod og bedring.

Ansatte hos Sofus Jørgensen, følte noget helt særligt for denne arbejdsplads. Det var mere end blot lønnen, der var årsag til, at de arbejdede dette sted. Det var noget med firmaets stolte traditioner for håndværket. En velanskreven snedker fik i 1937-38 en årsløn på omkring 2800-2900 kroner. Det kunne der også tjenes andre steder, men det, at være med til at frembringe kvalitet, betød også noget for mange snedkere. Den første ugeløn Fritz Madsen fik udbetalt som nybagt svend i 1939, var på 48 kroner. Det var i underkanten af gennemsnittet, men det skyldtes, at nyuddannede svende fik en mindre timeløn end ældre svende. De folk, der var med til at fremstille delene til busser og rutebiler tjente mest, op til 3200-3300 kroner om året.

Svendeprøven.

I 1937 kom den første lærlingelov for snedkerlærlinge. Læretiden blev herefter fastsat til fire år mod tidligere fem. For Fritz Madsen betød det, at han slap med fire og et halvt års læretid, men også at firmaet fik to lærlinge, Fritz Madsen og Karl Krejberg,

til svendeprøve i 1938. I den anledning blev Fritz Madsen kaldt ind til værkfører Kusk, der ønskede svar på, hvad Fritz havde tænkt sig at lave som svendestykke, og især om han selv ville overtage det. Det var Fritz ikke interesseret i, og derfor foreslog Kusk ham at lave et fritstående skrivebord i poleret nøddetræ, som var bestilt af en kunde. Fritz fik så en råskitse med mål, og lavede derefter arbejdstegningen på Teknisk Skole, og da den var godkendt, tog han fat på opgaven. Da de to lærlinge havde fuldført deres opgaver, skrivebordet og et chatol i egetræ, transporterede de på en trækvogn deres svendestykker om i Håndværkerforeningens bygning på Torvet.

Foruden de omtalte svendestykker, fremstillede tre andre snedkerlærlinge også deres svendestykker for de strenge skuemestre. Fritz Madsen og Karl Krejberg så med stor interesse på de andres svendeprøver, og de mente ikke, at deres stod tilbage for dem. Det gjorde de heller ikke, for begge lærlinge fra Sofus Jørgensen fik bronzemedaljer. Og så var de selvfølgelig lykkelige.

Fritz Madsen fik efter udstået læretid arbejde hos Sofus Jørgensen, men han blev fyret inden jul. Det lykkedes ham at finde arbejde andre steder, og han klarede derved tilværelsen. Men efter udbruddet af 2. Verdenskrig i september 1939 blev det næsten umuligt at opdrive arbej-

de. Så det meste af sommeren 1940 gik Fritz Madsen arbejdsløs. Han benyttede tiden til at bygge sig en sejlbad i baghuset til boligen på Silkeborg Vandværk, hvor forældrene stadig boede. Selve båden stod udenfor under et halvtag, mens opgaven stod på.

Fritz Madsens første impulser til at bygge både, fik han som omtalt hos Poul Rasmussen i Skolegade, og her kom Fritz af og til på besøg. En dag mødte han en bådebygger fra Horsens, der kom med tegninger til en bådtype, som der blev bygget to af. Da de var færdige, fik Fritz tegninger og alle skabeloner, og kunne så forholdsvis let gå i gang med sin egen båd, mens han gik ledig. Han lagde ikke at skjul på, at han hyggede sig med sin hobby, men han måtte nøjes med en understøttelse på 18 kroner om ugen.

Lykken kan som bekendt værre flygtig. I løbet af sommeren 1940 kom en lov om, at alle ledige under 23 år, enten skulle anvises arbejde i kulminer i Tyskland eller tilbydes et ophold i danske arbejdslejre. De kunne selv vælge, men understøttelsen blev i hvert fald taget fra dem. Fritz blev anvist et ophold i Vitskøl Kloster, hvor han skulle grave grøfter og plante læhegn. Men det var jo ikke lige det, han havde stået i lære for, så han så sig om efter en anden mulighed.

En dag mødte han Novi Sejersens, der

drev et snedkeri i Hostrupsgade 54. Novi Sejersen havde netop fået et reparationsarbejde på Borgereskolen, hvor han godt kunne bruge en mand. Desuden var Silkeborg kommune på samme tid ved at opføre den nye Søndergade Skole, hvortil der skulle laves inventar. Disse opgaver blev delt ud til byens håndværkere, og det endte med, at Fritz Madsen blev beskæftiget ved dette og alt muligt andet arbejde under det meste af besættelsestiden. Det gjorde i øvrigt flere andre.

Efter besættelsen var der stor mangel på materialer, så beskæftigelsen var ustabil. Fritz Madsen tog derfor en tid arbejde i Århus, indtil han fik arbejde hos C.F. Christensen i Nygade. Her var der god gang i drejeriet, og firmaet var også i gang med fremstilling af kakkelforbe, som viste sig at blive en solid succes, også på eksportmarkedet.

I 1950 besluttede Fritz Madsen at rejse til København for at afsøge andre muligheder for sit faglige virke. Han søgte arbejde på snedkerværkstedet på B&W, hvor han blev modtaget af en arbejdsleder i gul kittel. Fritz spurgte på sædvanlig jysk facon: ”Ved du om der er brug for en mand på snedkerværkstedet?”. Han blev grundigt målt fra top til tå. ”De kan tage Deres ting, og så kan De følge efter mig”. På snedkerværkstedet traf de en mand, også i gul kittel, og tilsyneladende med ret til at bære

slips. Denne fik forklaret, ”Det er en jyde, som vil i arbejde”. Og dermed var Fritz Madsen ansat. Den første erfaring var gjort. Der var altså et vist hierarki, den unge jyde skulle indordne sig under. OK, men nu havde han da arbejde, og efter et par måneders forløb blev han sjakbejds for 7-8 mand, der lavede aptering til skibene. Fra det øjeblik tegninger til en opgave blev udleveret, arbejdede sjakket helt uden indblanding under nogen form.

Mens Fritz Madsen var i København, bad han sine forældre holde øje med et bestemt hus på Åhave Allé, (tidligere Rønne Allé). Huset var nærmeste nabo til Silkeborg Kajakklub i Indelukket, og det var ejet af tidligere styrmand på Hjejlen, Kristoffersen. Dette hus var en drøm for Fritz Madsen. Her ville han leve af at udleje robåde og kanoer, og nede i åen ville han så parkere nogle pilsnere i en snor og ellers nyde tilværelsen.

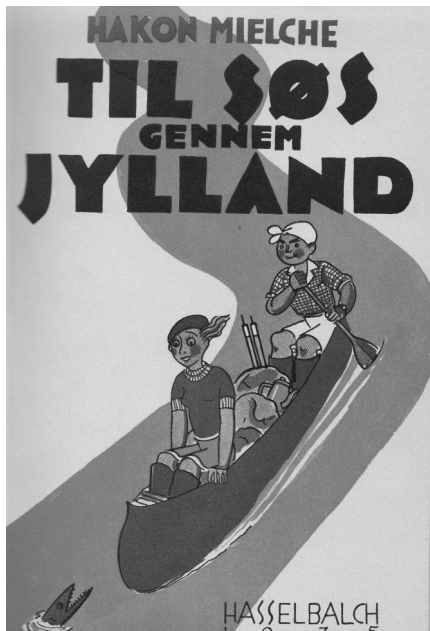
På et tidspunkt kom huset til salg. Kristoffersen var kommet på hospitalet og var nu både gammel og alene og uden udsigt til at vende hjem. Huset var sat til salg hos en mægler, og blev nu købt af Fritz Madsen, der overtog det til januar 1960. Han søgte derpå arbejde hos C.F. Christensen i Toldbodgade, og kom straks i gang. I fritiden reparerede han motorbåde for ejere med både i Indelukket. Det kom der snart en ret

god forretning ud af.

Bådebygger Poul Rasmussen i Skolegade begyndte samtidig at fabrikere pølsevogne i et værksted på Viborgvej. Da han samtidig havde materialer, tegninger samt ordre på seks kanoer liggende, blev der lavet en aftale om, at Fritz Madsen skulle fremstille disse kanoer. Da så kanoerne var afleveret og der skulle afregnes, foreslog Poul Rasmussen, at Fritz Madsen kunne overtage forretningen. Og dermed var han selvstændig kanobygger.

Under 2. Verdenskrig var al udlandsturisme indstillet. Men efter at forfatteren Hakon Mielche i 1942 fik den geniale idé, at gennemføre sin berømmelige kanofærd med sit barnebarn på Gudenåen, om hvilken dåd han skrev en bog, fik udlejning af kanoer og sejlads på Gudenåen et kraftigt løft. Det samme fik de firmaer, der byggede kanoerne, og det var et af dem, Poul Rasmussens i Skolegade, som Fritz Madsen nu var i besiddelse af, og som han fortsatte med i sit eget regi på Åhave Allé.

Før krigen blev bådene fremstillet i oregonpine, en amerikansk træsort. Men dette kunne ikke skaffes under og efter besættelsen, hvorfor man brugte en type mahogni, der kom fra Østen. Det var så heldigt, at savskærer og tømmerhandler Jensen-Thuch i Borgergade, havde nogle træstammer liggende, som i tværmål var på omkring en meter. Disse stam-

mer fik Fritz Madsen skåret op i 1½ tomme tykke planker og de blev senere brugt til kanoer. Der kunne fremstilles omkring 30-40 kanoer af en sådan kævle. Men det tager sin tid at bygge en kano. Skal det gøres af én mand på en uge, bliver det en meget lang uge. Fritz Madsen fik i starten hjælp fra sin far, men da han blev ramt af en blodprop, måtte Fritz Madsens hustru, Mona, hjælpe til. Især var det nødvendigt at være to, når spanterne skulle dampbojes.

De næste fire-fem år lavede Fritz Madsen udelukkende kanoer efter ordre, men efterhånden tog

drømmen form. Han begyndte at bygge både til sig selv, som han lejede ud til turister. Han byggede fire-fem stykker hvert år, og havde derudover nok at lave med at holde de andre udlejeres både ved lige. Og da det stadig var motorbåde, der skulle repareres, var der altid nok at se til. Til at begynde med, i 1960, fik Fritz Madsen 2500-3000 kroner for en kano, men prisen steg gennem årene. I 1988, da han lukkede værftet, kostede kanoerne omkring 7000 kroner.

Da Fritz Madsen var 69 år, stoppede han sit virke som bådebygger. Drømmen var udlevet. Men han havde stadig trang til det aktive liv, men gerne på et lavere niveau. Det fik han, da han kom ind som kontrollant på Silkeborg Papirfabrik, hvor man endnu lavede papir til pengesedler. Denne proces blev overvåget af kontrollanter, som godt kunne være gamle solide håndværksmestre, og da Fritz Madsen jo havde lukket sit kanoværft, passede det ham fint.

Så de næste to år var han kontrollant, men blev så tilbudt arbejde som kontorbud på Papirfabrikken. I den anledning skulle han, i øvrigt for første gang i sit 71 år lange liv, til jobsamtale hos regnskabschefen. Han blev antaget, og trivedes godt i jobbet, der indebar, at han blandt andet hentede fabrikkens gæster i lufthavnene og bragte dem tilbage igen. Et par gange om ugen var han på Handelskammeret i Århus o.s.v. og han beholdt ar-

bejdet indtil han som godt 80 år gammel blev fyret, ikke på grund af alder, men fordi fabrikken lukkede.

Den endelige meddelelse om at Silkeborg Papirfabrik lukkede, blev givet 6. april 2000, og med den var det også slut med Fritz Madsens brogede, men indholdsrige arbejdsliv. Han solgte derefter huset og flyttede ind i Silkeborg Højhus. Det blev han glad for. At bo i Højhuset er lige sagen for ældre mennesker. Det er dejligt, fortæller han.

Kragelund mølle og købmandsbutik

Af Margit Jensen

Der har en gang stået en vindmølle i Kragelund. Den stod der, hvor Allan Hensels hus ligger på Kragelund Møllevej 15. Møllen blev opført ca. 1870. Den første møller hed Jens Nielsen, han omkom ved en ulykke i møllen 30. juni 1880. Der omkom mange mennesker i møllerier den gang. Det var en farlig arbejdsplads. De mange aksler og tandhjul kunne nemt gribe fat i folks tøj, så de blev trukket ind i maskineriet, eller også blev de fanget af en vinge og slynget med rundt.

Foruden mølleriet var der også købmandsforretning ved møllen. Den var samtidig brugsforening, så medlemmer fik dividende. Dette ophørte 1907, da den nye brugs startede.

22. oktober 1878 nedbrændte møllen, men blev dog genopført.

Der var skiftende møllere indtil Max Pape i Funder købte møllen 1893. Den blev først drevet af hans stedsøn, Andreas Poulsen, der var havareret juridisk student. I løbet af få år oparbejdede han stor gæld og rejste til Amerika. Max Papes søn Poul var der så et par år indtil 3. søn Peder Chr. Pape tog over.

Peder Pape skulle giftes med lærer Lauritsens husholderske Micha

Dissing. Brudetøjet var syet, men så snuppede læreren Micha og giftede sig med hende. Peder blev senere gift med Anna, der var datter af Morist Andersen.

I 1907 overtog Anders Villumsen møllen og byggede et nyt stuehus. På det tidspunkt var vurderingen til brandforsikringen:

Hollandsk mølle m. værk

6.185 kr.

Udhuse

3.580 kr.

Stuehus og Købmandsforretning

5.480 kr.

I 1920 overtog Alfred og Marie (Mitte) Lemminger møllen og købmandshandelen. De drev den til 1930, hvor de flyttede til købmandsforretningen på hjørnet af Engesvangvej og Sinding Hedevej, hvorefter møllen blev nedrevet. Stuehuset er dog bevaret og det bliver stadig brugt til beboelse.

I 1930 var der ikke længere basis for at drive mølleri, da bønderne havde fået elektricitet og selv kunne male deres korn. Men købmandshandelen var der stadig brug for, så i 1927 fik Alfred Lemmingers bror, Magnus Lemminger, bygget en ny

købmandsforretning på hjørnet af Engesvangvej og Sinding Hedevej med Jens Keller som murer. Under arbejdet faldt Jens Keller ned fra taget gennem to rækker stilladser og ned på jorden. Han kom dog ikke noget til.

To år før var der opført forsamlingshus på grunden vest for. Før i tiden havde byens gadekær, kaldet Æ Skueldam eller Klosterdam, ligget her, men nu var området fyldt op og kunne bebygges. Det blev et stateligt hus med beboelse på første sal med plads til Mitte og Alfred og deres seks børn og en ekspeditrice samt lager.

Alfred begyndte at slagte for folk, og kørte rundt med slagtevogn og solgte kød i oplandet. For at udnytte indmad og rester kogte Mitte finker, som hun serverede for gæster i (bag)butikken. Det gav lidt ekstra salg af øl og brændevin.

Senere byggede Alfred slagtehus ved siden af til sønnen Frede og svigerdatteren Herdis.

I 1950'erne købtes købmandsforretningen af Henning Jørgensen, der drev den i kort tid og solgte videre til Knud Jacobsen. Han solgte igen i 1965 til Jytte og Henning Brogaard, der ombyggede den til selvbetjeningsforretning og drev den til den lukkede i januar 1997.

Mittes finker:

Lever, hjerte, nyrer og hovedkød af lam.

Alt koges til det er mørt, afkøles og hakkes på bræt med kniv.

Varmes op og tilsættes en bajer, jævnes og tilsmages med salt og peber. Serveres med eddike.

Billeder næste side:

Øverst Møllegården og møllen.

Nederst: Huset med købmandsbutikken, bemærk de runde felter i gavlene, det er møllesten der er muret ind til pynt. Slagtehuset anes i baggrunden til højre.

Silkeborgs Dyrlæger 1853-1960

Af Teddy Schøler

Silkeborgs første dyrlæge var Vilh. Lorentzen, som kom til byen i 1853. Man gætter på, at Michael Drewsen har været medvirkende til, at handelspladsen fik en dyrlæge. I hvert fald færdedes han i kredsen omkring Drewsen, og pastor J.C. Hostrup blev gudfar for hans søn, den senere professor Carl Lorentzen. Byen var imidlertid lille, og oplandet skarpt afgrænset, så nogen stor praksis fik Lorentzen ikke, og i 1858 fortrak han til en større praksis i Viborg.

Da Lorentzen var rejst, gjorde Silkeborgs kommunalbestyrelse forsøg på atter at få en dyrlæge til byen, men det kneb, for egnen var velforsynet med kloge mænd. Der var f. eks. gårdfæster Jørgen Rasmussen på Voldbygård i Them sogn, husmand Anders Andersen, Mollerup, Christen Jensen Guldborg i Levring, Anders Winther og Chr. Væver i Hvinningdal, og de var uhyre søgte af befolkningen. Desuden var der i næsten hver landsby folk, som gav sig af med kure for syge dyr.

Først i 1869 fik Silkeborg sin anden dyrlæge, Rasmus Secher Faber Lihme. Også ham bød Silkeborg små kår. Professor Warming, der var tandlæge i Silkeborg 1875-1907 har i sine erindringer fortalt om Lihme, at

han måtte besørge praksis til fods, thi for de små honorarer, som han endda trykkede sig ved at tage af den fattige befolkning, var der ikke råd til at holde hest. Nabobyernes dyrlæger var også hårde konkurrenter. Der var distriktsdyrlæge Quistgaard fra Højbjerg, og der var dyrlæge Winter fra Bjerringbro. I 1881 brød Lihme op og rejste til Australien.

Igen var Silkeborg uden dyrlæge, denne gang dog af kortere varighed, for nogle måneder senere annoncerede I. C. Carstensen i avisen, at han foreløbig kunne træffes på hotel Dania og senere hos hr. Meldgaard på Estrupvejen. Det blev dog kun et år, Carstensen opholdt sig i byen, og han flyttede en del rundt, til Ikast, til Stubkjær og til Pederstrup, hvor han døde. I Silkeborg efterfulgtes han af sin studiekammerat Asmus Johansen Schmidt, der i øvrigt var den første, der evnede at skabe sig en praksis, der var til at leve af, selvom det kneb. Dyrlæge Winter i Bjerringbro, der i 1885 var flyttet til Silkeborg, var ham især en hård konkurrent, og i 1886 flyttede Schmidt til Thisted og derfra senere til Ebeltoft.

Winter var især kendt som en meget dygtig klaphingsteoperatør, og han siges at have slået den tids

*Dyrlæge i Silkeborg Carl Winter fotografert i 1900.
Foto: Gunnar Mogensen.*

store mand på området, kvaksalveren Ole Albert Rasmussen i Vissenbjerg på Fyn helt ud. I sin første tid averterede Winter med, at han kom ud til omegnens kroer, men hans praksis voksede så hurtigt, at han kun kunne overkomme selve Silkeborg, og så måtte han endda have assistenter til hjælp. Assistenterne var glade for at være hos Winter, hvor der var rig lejlighed til opøvelse i al slags praksis. I Winters hus på Markedspladsen med indkørsel fra Wintersvej (Hostrupsgade) var der en stor sygestald, det gamle sprøjtehus.

Winter oparbejdede målbevidst sin praksis og oprettede i 1886 en kreaturforsikring og samme år en hesteforsikring. Holdt bedækningshingste, averterede flittigt med arsenikvask og salg af kreaturvaskepulvere, var en flittig leverandør af faglige artikler til avisen og til dyrlægernes tidsskrift. Det var i de år, man herhjemme fik staten gjort interesseret i bekæmpelse af kvægtuberkulosen og kalvekastningen. Også disse spørgsmål interesserede Winter, selv om operationerne var hans et og alt.

Allerede et par år efter Schmidts bortrejse syntes nogle landmænd, at de godt kunne tænke sig en anden og billigere dyrlæge og averterede i juli 1888 efter en dygtig dyrlæge "der holder moderate priser, kan skabe sig en god stilling ved at nedsætte sig i Silkeborg, flere landboere." Det resulterede i, at dyrlæge Th. P. Koch samme år nedsatte sig i Østergade, hvilket absolut ikke passede Winter.

Fire år senere flyttede Koch fra byen, men da man i 1899 skulle have ansat en kødkontrollør i Silkeborg, fik man hentet Koch tilbage, og han blev Silkeborgs første stadsdyrlæge.

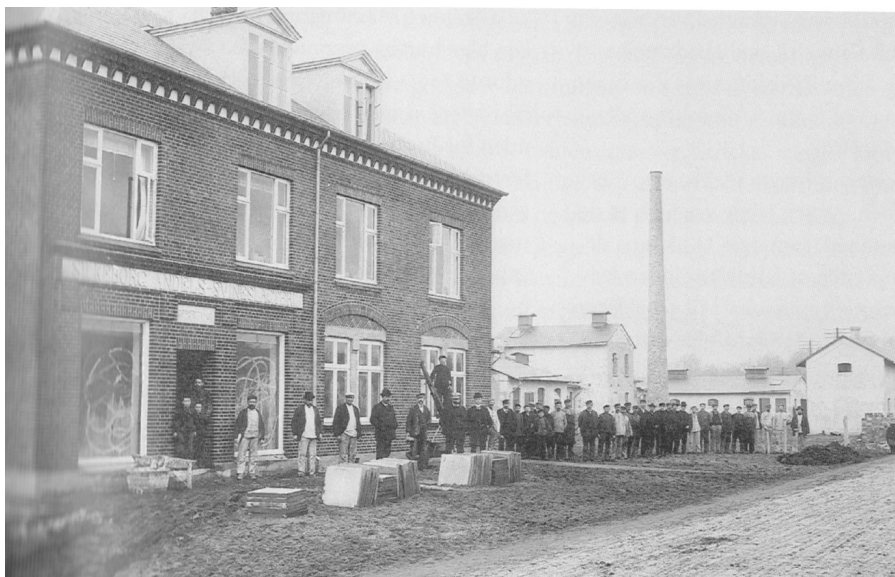
Dyrlæge Rs. Christensen overtog Kochs praksis, men allerede dagen efter flyttede dyrlæge Kruse fra Sinding til Silkeborg og tog bopæl på Torvet. Christensen opgav ævred og flyttede til Præstø, og Kruse afløste i realiteten Koch og opnå-

de både i Winters tid, og især efter at denne flyttede fra byen i 1902, at skabe en stor praksis. Winter flyttede til København og solgte praksis til Axel Carl Vilh. Wriedt. Wriedt formåede kun at holde sammen på praksis i syv år.

Da Koch gik af som overdyrlæge på Andelssvineslagteriet (1908-1974) 1. juli 1933, efterfulgtes han af sin søn, som efter tre år blev knyttet til sundhedskontrollen i Århus. Overdyrlæge Magnus Hansen fik derefter kontrollen, indtil han med udgangen af 1947 faldt for aldersgrænsen og blev afløst af overdyrlæge K. Albertsen.

1. oktober 1933 sluttede Kochs arbejde som stadsdyrlæge, og som hans efterfølger udnævntes af byrådet R. Lundby, som kom fra Ålborgs offentlige Slagtehus.

Lige efter århundredeskiftet havde Silkeborg altså to praktiserende dyrlæger, nemlig Winter og Kruse, der oven i købet begge havde assistenter. Kruse indgik 1906 kompagniskab med Jens Magnus Hansen, og deres praksis fik ry i alle landets dyrlægekredse som en fantastisk læreplads. Kruse var som Winter en dygtig kirurg. Særlig husker landboerne hans kejsersnit på søer.

Silkeborg fik sit Andelsslagteri med tilhørende udsalg i 1908

*Koopmanns Svineslagteri på Jernbanevej i 1900.
På det tidspunkt var det en øde adresse*

I Kruse og Hansens tid foregik den skelsættende forandring i dyrlægernes virke: at der kom telefon ud til landsbyerne og at giggen og rideheste blev erstattet med motorcyklen, og omkring 1914 med bilen.

I 1926 opgav Kruse sin praksis, men beholdte dog kontrollen på Koopmanns Svineslagteri (1889-1995), som han havde ledet siden 1908. Han døde i 1930.

1936-1944 var Christen

Thomsen overdyrlæge på Koopmanns Svineslagteri. Dyrlæge Magnus Hansen videreførte praksis ved hjælp af en assistent og indgik i 1930 kompagniskab med H. E. Rosendahl, en tidligere assistent i firmaet. I 1931 trak Hansen sig ud af praksis for kun at beskæftige sig med kontrollen på Koopmanns Svineslagteri og politidyr lægefóretninger. Dyrlæge Rosendahl afhændede på grund af sygdom i 1937 praksis til Niels Hjortshøj, som rejste fra

byen i 1941. Hans efterfølger var Eigil Hornemann, som opgav praksis i 1943 og overlod den til Rasmus Andersen. I 1960 blev praksis overtaget af Ebbe Mogensen.

Efter at dyrlæge Wriedt i 1909 havde opgivet Winters praksis, var Kruse og Hansen enerådende i byen som praktiserende dyrlæger et par år. 1911 nedsatte dyrlæge Anders Nielsen sig og oparbejdede en praksis i god forståelse med sine kolleger. Fra april 1933 overtog han stillingen som dyrlæge ved den kommunale mælkekontrol og afstod sin praksis til Harry Okkels Jensen. På samme tid nedsatte dyrlæge K. Albertsen sig i Alderslyst. Efter hans overtagelse af kontrollen på Andels-svineslagteriet i januar 1948 blev denne praksis fortsat af dyrlæge Gunnar Evald Jacobsen. Senere blev den overtaget af Erik Stenbæksgaard 1951 og 1953 flyttet til Skæggær.

Litteratur.:

Silkeborg Avis 6. sept. 1950 (Albertsen K.).

Dansk Veterinærhistorisk Årbog 1948-49.

Silkeborg i Billeder gennem 100 år, 1846-1946, udgivet af Silkeborg Byråd.

Silkeborg 1846-1996, udgivet af Silkeborg Kommune, Troels Andersen, Hanne Arent m.fl.

Historien om skomageren

Af Aage Arnoldsen

Skomageren boede i Nisset på den anden side af bækken over for smeden i det næste hus efter købmanden. Skomageren var en vigtig person. Det var dengang, sko kunne repareres. I værkstedet var der en dejlig lugt af læder og lim og skosværte. Jeg havde aldrig noget imod at vente, hvis fodtøjet ikke var færdigt, når det skulle hentes. Jeg har altid godt kunnet lide at se nogen bruge hænderne. Skomageren ordnede også skoletaskerne, når de trængte til det, og det gjorde de tit. I de år var skoletasker ikke noget, man bare kunne gå hen og købe, og det var der heller ikke ret meget andet, man kunne. Og han satte også nyt betræk på en gammel sofa, min far havde bjerget et sted.

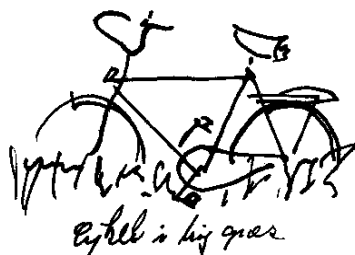
På væggen i skomagerens baglokale hang der et dannebrogsglag bag ved en trækasse eller kiste. Der kunne man sidde og vente.

Skomagerens kone var tysker. Det er der jo så mange der er, men der kom jo en tid, hvor den slags måske var mindre hensigtsmæssigt. Skomageren kunne tale tysk. Det sagde man da. Det kunne han måske også. Det gav ham en ekstra kundekreds. Selv om der var otte kilometer til Silkeborg, hvor de tyske soldater holdt til, så kom der mange spadse-

rende ud til ham med deres sko og støvler. De kom tit om søndagen eller om aftenen. Et par stykker eller tre sammen. De var altid ubevæbnede.

En dag havde man set en enlig tysk soldat, i fuld udrustning, med hjelm, oppakning og gevær og hele stadset, komme forbi på landevejen. Man så alting, dengang, og snakkede om det bagefter. Tyskeren gik ind og satte sig på kassen, som han så ofte havde gjort det før. Ret hurtigt kom der en tyskerbil efter ham. Men inden de nåede ud af bilen, havde soldaten skudt sig gennem hovedet under dannebrog. Det snakkede man om i nogen tid. Man sagde, at han skulle have været sendt til østfronten.

Da skomageren havde fået nyt tapet og loftet hvidt, skulle vi alle sammen ind for at se, om hullet i loftet var væk. Man kunne heldigvis se det endnu.

Rytterholt

Af Rita Nielsen

Rytterholt som det tager sig ud i 2011. Foto: Jørgen Kristiansen.

Når man ser den store villa "Rytterholt" fra søsiden, kommer man uvilkårligt til at tænke på en gammel middelalderborg, men historien er unægtelig en helt anden. Rytterholt ligger i Svejlbæk for enden af den vej, som den har givet navn til. Det var oprindeligt et lille næs, der i følge et gammelt sagn optegnet i 1850 havde fået sit navn, fordi det havde været samlingssted for svenske

ryttere. Hvis dette er tilfældet, må det have været under svenskekrigene midt i 1600-tallet.

Forfatteren J. Strunge Jensens tipoldefar – Jens Jørgensen – havde en kort periode været fæstehusmand, men købte 14. juli 1845 ejendommen Bredalslund af sognefogeden i Linå, Rasmus Nielsen Høgh. Ejendommen lå nedenfor nuværende Edv. Egebergs Vej 17. Prisen var 600

Rdl., hvoraf han lånte de 450 Rdl. af kromanden i Linå.

Ved et generationsskifte i 1870 deltes ejendommen, idet en svigersøn overtog jorden nord for den nye jernbane, og sønnen, Strunge Jensens oldefar, Peder Jensen Jørgensen, i 1869 overtog resten, den sydlige del af ejendommen. Han slettede siden efternavnet ”Jørgensen”.

Peder Jensen blev i 1873 gift med Mariane Christensdatter fra Sall. Han var 24 og hun 18 år.

Der blev bygget et 4-fags aftægts hus på Rytterholtet, som der står i aftægtskontrakten.

I 1889 brænder ejendommens to længer, og to nye længer opføres ovenfor bakken, hvor Edv. Egebergs Vej 12 nu ligger.

I 1891 druknede Peder Jensen i Brassø. Tilbage var enken med seks uforsørgede børn og to aftægtsfolk, der var så gamle, at de næppe kunne bidrage med noget. Den ældste søn, Jens Kristian måtte knap 16 år gammel sammen med moderen tage slæbet med at passe ejendommen på 28 td. land. Var det småt før, blev det værre nu, og Jens Kristian måtte ud som daglejer til 35 øre om dagen. Senere steg han dog til 50 øre.

Jens Kristian overtog ejendommen 31. januar 1901. Moderen var syg og døde kort efter, så Jens Kristian havde nu ansvaret for sine to yngste søskende på 15 og 12 år, samt farmoderen, der var blind og boede

hos ham. Hun døde i 1903 85 år gammel. Da havde aftægtstiden været i 34 år, hvor den gennemsnitlig blev anslået til 5 år, når kontrakten skulle stemples.

I 1898 blev Rytterholt med aftægts huset, som endnu findes, solgt til lærer og organist Edvard Egeberg, der fik skøde på stedet 30. november 1899.

1905 købte Sigurd Egeberg, Edvard Egebergs bror, en fjerdedel af ejendommens areal fra Rytterholtsvej mod vest.

I 1910 blev Jens Kristian gift med sin husbestyrerinde gennem fem år Ane Marie Møller på hendes 35 års fødselsdag. Hun fødte ham tre børn - i 1911 J.C. Strunge Jensens far, Peter, og en dødfødt datter og i 1915 sønnen Svend.

Edvard Egeberg havde i 1900 solgt Rytterholt til sin broder Holger, der havde været i Amerika. Han kaldte stedet for Ruskin og agtede at drive rationel hønseavl. Holger påbegyndte bygningen af Rytterholt, formentlig med sin broder Sigurd, der var købmand og murer, og kaldte nu stedet Ruskin House.

Holger Egeberg solgte Ruskin House til grosserer Larsen Løvtoft fra København i 1904, en velhavende mand, der fuldførte Rytterholt med de to pompøse tårne. Det var store forhold. Når han og fru en opholdt sig på Rytterholt, havde de deres tjener Nærving med. Løvtoft

havde også en stor motorbåd til sejlads på søerne.

Løvtoft testamenterede Rytterholt, som stadig kaldtes Ruskin House, til Dronning Louises Børnehospital i København, med henblik på anvendelse som rekreationshjem for kirtelsvage børn og andre børn, der trængte til landophold.

Børnehospitalet havde imidlertid kun ejendommen fra 1912 til 1914, hvor fhv. proprietær og amtsrådsmedlem, cand. phil. Ludvig von Bülow købte den. Hans datter, Doris Johannem blev i 1919 gift med Erik Egeberg, søn af Edv. Egeberg, og brylluppet stod på Rytterholt, hvortil man efter vielsen i Silkeborg kirke

kom sejlende.

Von Bülow døde samme år, hvorefter hans ældre bror, landinspektør Johannes von Bülow, arvede Rytterholt. 27. november 1923 tinglystes arveudlægsskøde til von Bülows dødsbo, og 31. marts 1925 tinglystes salg til frk. Maren Thomsen.

Maren Thomsen, født den 19.7.1880 i Lyngs Sogn, Thisted amt, var datter af skipper Hans Peter Thomsen og hustru Ane Clausen fra Nørre Nebel og uddannet sygeplejerske fra Hobro Sygehus.

I 1914 blev hun ansat som sygeplejerske for skotøjshandler Nicoline Nielsen, Søndergade 2B i Silkeborg, der i folketællingen 1916 er

Postkort fra Rytterholt Hotel.

anført helbredsmæssigt som fuldstændig svag, apoplexi. Marens stilling er i 1916 angivet som ekspeditrice hos Nicoline Nielsen.

Da Nicoline Nielsen døde som 40-årig i 1919 overtog Maren Thomsen forretningen og drev denne indtil 1924, hvor hun solgte til Anna Vibeke Maibom fra Odense. Indtil hun i 1925 overtog Rytterholt, boede hun hos sin søster Nielsine og dennes mand Frands J. Petersen på gården Marienlyst i Virklund.

På Rytterholt startede frøken Thomsen et pensionat med plads til 16 gæster, og fik i 1927 gæstgiverbevilling uden ret til salg af stærke drikke. Hjejleselskabet lod opføre en anløbsbro med flag, i lighed med deres øvrige anløbsbroer, så man kunne gå fra borde og stige ombord igen efter endt besøg i restauranten. Restaurationen fik ikke nogen lang levetid. Den opførte som sådan midt i 1930'erne. Frk. Thomsen forsøgte i 1932 uden held at sælge Rytterholt til Linå kommune til plejehjem. På sine ældre dage boede hun på Jernbanegade 9 i Silkeborg.

Derefter købte fru Olga Dohlman Rytterholt og fik tinglyst ejerskab 17. januar 1934. Hendes mand, kaptajn Ingolf Dohlman, havde ejet Kalbygaard ved Flensted i mange år, men måtte forlade den under landbrugskrisen. Ægteparret boede på Rytterholt i en længere år-

række og begge blev meget gamle.

Jeg mindes, at jeg – sandsynligvis i begyndelsen af 1960'erne – bragte ål til fru Dora Dohlman. De blev leveret i køkkenet i en ”høj” kælder; og jeg husker endnu tydeligt, at jeg syntes, det var synd for den gamle frue at hun skulle ”regere” nede i det store, upraktiske køkken. Først senere er jeg jo blevet klar over, at det var indrettet som hotelkøkken.

Efter Dohlman har der været to ejere. Rytterholts ejer indtil 2010 var autoforhandler Poul Munk. Efter hans død blev Rytterholt sat til salg.

Kildemateriale:

Interview med Lisbeth Jørgensen, Svejlbæk (barnebarn af Edv. Egeberg)
J. Strunge Jensen: Strejftog i Sejs-Svejlbæks historie før år 1900 og Svejlbæk og Sejs i tiden 1900-1953.
Preben Strange, Virklund.

Erindringer om min barndom på Vestergade 31

Af Aage Hedegaard Mikkelsen

Jeg kan *se* den gård, både det der er tilbage, og det der var. Jeg kan *høre* den gård. Når store treetagers bryggerheste gik hen over den brolagte gårdsplads. Jeg kan *fornemme* duften af høvlspåner, kaffe og havens blomster.

Mine forældre lejede værelser ud. Med sengetøj. En gang imellem blev der vasket storvask i vaskehusets store gruekedel. Efterfølgende duftede hele gården af nyvasket sengetøj hængt op i snore på lange, lige rækker. Vi havde naturligvis ikke køleskab, så julegåsen hang "til kulde" udenfor sovekammervinduet på husets gavl. Æg blev opbevaret i et stort kar med vandglas.

I kælderens var kokslageret. Det har givet familiestridigheder, at jeg nægtede at gå derned om aftenen, når det var mørkt og kælderen samtidig var rotternes faste tilholdssted.

Lidt af bagbygningen står der endnu. På den er der en lille firkantet overbygning. Derfra skuede husets vejrhane ved skiftende vinde i alle verdenshjørner. Det første min far gjorde, når han stod op om morgenen var at tjekke vindretningen. Han var fra Sydthy. Den vestlige del. Da mine forældre udvandrede fra Thy til Silkeborg, var noget af det første de

bemærkede - træer. Ja, endog skove. Dem havde de ingen af, hvor de kom fra. Et enkelt læhegn vest for gården, de var født på, men det nappede vestenvinden toppen af.

På Vestergade 31 havde mine forældre møbelforretningen "Møbelhuset". Min far købte ejendommen af tømmerhandler H. Reimar Nielsen. Skødet er underskrevet 12. marts 1936 - den dag min tvillingbror og jeg blev født. Min far drev "Møbelhuset" indtil maj 1948. Han havde desuden reparationsværksted i huset og sit lager. På lageret var der bl.a. ligkister. Min far var også bedemand. Jeg husker tydeligt de fine hvide ligklæder af papir, som de afdøde fik på. I de fine til herrerne var der endda en papirbutterfly. Bunden af kisten blev tjæret, og ovenpå tjæren blev der lagt høvlspåner. Duften af tjære og høvlspåner. Men også tjære, når der hver sommer kom en professionel tjæremand og sørgede for vedligeholdelsen af de tjærede tage.

På vores WC, som vi havde fælles med lejerne, skrev en munter sjæl en gang under krigen på den lille plade, hvor toiletrullen var fastgjort. *På grund af disse sløje tider, bedes papiret brugt på begge sider.* En an-

den havde tilføjet: *Manden har ret minsandten. Brug det også på kanten.*

Smedemester Andersens værksted

Det mest imponerende for en dreng var nok det store smedeværksted. Der var smedemester Andersen, som altid gik med bowlerhat, og som altid selv svingede forhammeren. Dertil fire hårdebrede smedesvende og et par lærlinge. I smedjen fremstillede man selv de nye hestesko. Det var et trylteri at se på. Essen var elektrisk drevet. Den stak jeg en gang en finger i, for at slippe for at komme "til spil". Violin. Det er ikke en af de viseste beslutninger, jeg har taget. I den korte tid jeg gik til undervisning, oplevede jeg dog at vække en vis opmærk-

somhed, når jeg efter undervisning gik ind på legepladsen på Bindsevs Plads, hvor der var et lavt svømmebassin. Violinkasse og badebukser var den gang som nu et lidt fancy outfit.

Tilbage til gården og smedjen. En gang imellem kom der heste ovre fra Vester Kejlstrup, som skulle skos. Jeg husker specielt et tilfælde, hvor øget ikke ville falde til ro. Mester selv bankede hovene af med en kniv og en hammer til de var rene og plane. Derefter blev den nysmedede sko lagt på. Derved opstod der en røgsky, når skoen blev sømmet til hestens hove. Det specielle ved denne operation var, at der blev lagt et reb om hestens bagben. I det reb hev fire

Baggårdsmiljø hvor pigerne bruges som trækdyr.

store smedesvende, mens operationen blev udført. Af mester selv forstås. Vist nok uden bowlerhat. Der var meget for en dreng at se på.

”Peter Væv`fejl”. og de andre

Den mest kendte lejer hos min far var nok trikotagehandler Peter Christensen. I daglig tale kendt som ”Peter Væv`fejl”. Han drev ved siden af sin forretning også en form for engros-handel. Datidens omvandrende uldkræmmere købte ind hos ham. De fik lidt mængderabat og drog derefter ud på datidens støvede landeveje, hvor de betjente den del af kundeunderlaget, som ikke fandt vej til Peters hovedsæde. Peter havde et udtryk, som kom igen og igen. Til kunderne sagde han: ”Får De noget?” Det gjorde de.

I ejendommen fandtes også ”Brune Bønne”. Det var herfra frk. Ballum solgte sine finere kaffesorter – og dertilhørende vidunderlige kaffekiks, som stod i en åben sæk. Ups.

Ejner W . Christiansen var indehaver af ”Svanerens”. Senere kom også ”Fyldepenne Olsen” til. I daglig tale var det bare ”Fylde”. Han vil være kendt - ikke mindst på grund af sin noget frigjorte retorik. Et eksempel. En gang min svigermor og jeg havde besøgt etablissementet fulgte ”Fylde” med ud på trappestenen. Da min svigermor og jeg nåede over til ”Forsamlings-bygningen” råbte han efter os: Og De er ikke den første butikstyv, vi har bortvist herfra! Min

svigermor havde gravet sig ned under fortovsfliserne, hvis det havde været muligt. En anden gang kom min kære hustru og jeg ind til ”Fylde”. Han kiggede sig om blandt kunderne, så på min kone, og sagde: Og De lille frue. De kan fortsætte ind i voldtægtslokalet. Sure miner. Nej da. Vi kendte jo ”Fylde”.

Også skræddermester Arnth havde til huse i ejendommen. Hans kunder bestod væsentligst af borgerskabets finere fruer. Han var uddannet i Paris og syede *rober*. Ikke noget med at en gammel frakke skulle sys om. Det var de mest kendte butikker.

I forhuset drev fru J. Sørensen en kendt fodklinik. Den var velbesøgt af mange kunder, som gennem mange år fik deres fodhygiejne plejet her.

Frøkerne Aagaard

I forhuset på 1. sal boede frøkerne Aagaard, som drev en sober damefrisørforretning, hvor mange af byens pæne damer fik sat deres lokker. Når jeg mindes dem i dag, husker jeg dem som meget frøkenagtige. Da min bror og jeg var 6–7 år, skulle frøkerne passe os en klam og kold vinteraften. Det var ikke lige frøknernes fagområde. Vi fik udleveret et nummer af ”Tidens Kvinder”, og så mente de, at vi havde underholdning til den aften.

Når salonen blev lukket om aftenen, blev den naturligvis behørigt rengjort. Det overskydende hår fra

dagens arbejde blev fejlet sammen og kastet i husets skarnkasse. Det var den samme skarnkasse, som alle beboerne tømte aske og gløder ud i. Effekten udeblev ikke. Der gik ild i skarnkassen, og der opstod en ubeskrivelig hørm, som man selv skal have oplevet

Husets lejere

Skolelærer Lundgaard Larsen lejede som seminarist et værelse hos os. Han betroede mig mange år senere, at han den gang var i den heldige situation, at han havde en kæreste, som hjalp ham ”med at holde varmen”.

Øverst oppe under taget boede to malersvende. De var af naturen et par tørstige sjæle. Når de skændtes og sloges, måtte min mor ud til fordøren og bede om at få ro. Mig bekendt havde min mor aldrig været soldat, men i slige situationer beherskede hun en retorik, som var en gammel forhærdet oversergent værdig.

På ”det andet loft” boede ”Vimmer”. Han hed egentlig Ejvind Mathiesen, men det var der nu ingen der vidste. Et fremherskende karaktertræk hos ”Vimmer” var, at han beherskede den ret sjældne kunst at kunne drikke sig fuld to gange på en og samme dag. Det foregikovre på ”Den Folkelige” (Den folkelige Forsamlingsbygning). Indimellem to ture var han hjemme og få sig en middagslur. På ”Vimmers” gangart og trappernes knirken kunne vi høre,

om bjerne havde haft den tilsigtede virkning. Det havde de. To gange om dagen. Han var i øvrigt kendt for at være maler, og for at samle på alle mulige mærkværdige genstande. Gamle fajancefade af dem man havde stående på et natbord, så tyndet kunne vaske sig på karlekammeret.

Dertil kan føjes, at man ikke helt kan afskrive, at han var en uægte søn af ingen ringere end Johannes V. Jensen. Jeg kan huske, at ”Vimmer” arvede en gammel kørekappe fra bemeldte forfatter plus nogle kontanter. Kontanterne gjorde min mor krav på at få. Det kunne hun naturligvis ikke, men hun gjorde det. Senere fik han sine penge tilbage, så han kunne solde dem op i små portioner, og det gjorde han så. Med til historien hører, at ”Vimmers” mor havde arbejdet i huset hos forfatteren, så lur mig om ”Vimmer” havde ret i sin påstand. For mit eget vedkommende kan jeg bekræfte, at han faktisk lignede Johannes V. Jensen. Ak ja. De gener.

På ”det andet loft” boede der også lejere - af en helt anden kategori, men for min tvillingbror og mig, var de såre interessante. I det midterste værelse boede der en, som senere skulle vise sig at være stikker. På hans to-personers benzindrevne bil var der påmalet bomærket for ”Røde Kors”. Til højre og venstre for ham boede der sabotører. Denne mand lovede min bror og mig chokolade, hvis vi kom med ham ud at køre en

tur i hans fine bil. Det måtte vi dog ikke, og det var der faktisk flere gode grunde til. Vores far havde et møbel-lager på den anden side af gaden, hvor der også var indrettet tysk kaserne. På lageret opbevaredes illegale våben i en gammel kommode, fik vi at vide efter krigen. Ganske praktisk. De tyske soldater gik nemlig troligt vagt udenfor lageret, hvor våbnene blev opbevaret. Ergo var der kun adgang til våbnene, når der blev solgt møbler.

Vi måtte meget i gård og have

Når jeg nu ser tilbage, så måtte vi børn fantastisk meget i gård og have. Om det nu var tilladt, husker jeg ikke. Men fra et halvtag i baggården startede vi drenge en konkurrence om, hvem der kunne tisse længst. Jeg tabte. Jeg havde ikke taget mig tilstrækkelig i agt for de hjemmestrikede underbukser. I min tidligste barndom gik vi drenge med lange strømper og tilhørende elastikstrømpébånd. Hvordan, og hvor strømpébåndet var fastgjort, husker jeg ikke. I undertrojen?

“Så går vi til præsten”. Udklædte tvillinger på storesøsters initiativ.

Det var dog ikke populært, når vi bortførte min fars nyslebne stemmejern. Selvom vi selv havde trukket slibestenen. Værktøjet legede vi med i haven, når der skulle bygges huler etc. Når ting var blevet væk var min brors og mit standardsvar: ”Det ved vi ikke”.

En gang om året blev ”lysthuset” pyntet op med blomster og guirlander. Min bror og jeg blev klædt ud i noget, der lignede folkedanserdragter. Jeg var den mindste af os tvillinger, så jeg skulle altid være konen, når vi optrådte med nummeret: ”Så går vi til præsten”. Det var ikke altid det bekom mig lige vel. Det har været en idé, der sikkert kan tilskrives vores storesøster. Efterhånden som vi voksede til, og tøser udviklede sig til nogle urørlige gespenster set med vore øjne, kunne den slags tilbøjeligheder tæves ud af kroppen på hende. Inde i ”Peter Væv’fejs” butik var der altid travlhed. En gang gik der ild i et lager af sække. Resterne af dem fik vi foræret. Derved blev det muligt for os at lave et cirkustelt i haven. En gang var vi ligefrem på turné med vores cirkus. Vi rejste teltet i en gård på hjørnet af Østergade og Christian 8.s Vej.

Astronaut i frit fald

Nej, så var det helt anderledes dramatiske hændelser, der kom ud af det, da Svanerens (Ejner W. Christiansen) skulle have en kæmpe stor skorsten

rejst i vores have. Skorstensbyggerne havde et lille hejseværk til at hejse de individuelt formede teglsten op med. En søndag, formoder jeg, brugte vi hejseværket til at hejse hinanden op med. Når vi var helt oppe, fjernede vi en lille pal/dorn, hvorefter den heldige i frit fald styrtede mod jorden, indtil denne pal blev sat på plads igen. Ved opbremsningen røg ”astronauten” 3–4 m. op igen. Det så marskandiser Ole Beck fra sin have på Hostrupsgade. Han havde telefon. Nogle minutter efter stod min far pludselig ved selve affyringsrampen. Den slags drengestreger blev i fuld overensstemmelse med datidens pædagogik afregnet hårdt og kontant lige på stedet. Stedet var den bare ende. Derefter var det i seng til næste morgen. Marskandiser Ole Beck var i øvrigt en lystig gut. Min bror og jeg ville en gang købe en gammel radio af ham. Vi spurgte spagfærdigt om den virkede? Virker? sagde Ole Beck. Den kan tage brugsforeningen i New Braska!

Byens liv og lyde

Noget af det mest karakteristiske ved Vestergade den gang var den megen trafik, der var i gaden. Dermed fulgte naturligvis en afsindig bilos. Også fra de tonstunge lastbiler, som døgnet rundt kom buldrende med brunkul fra Vestjylland til Århus. Når de kom, blafrede ruderne i vores børneværelse. De mange vogne, trukket af heste,

efterlod sig nogle meget synlige spor i gadebilledet.

Om vinteren havde vi de hyggelige gadelygter. Dem kunne en mand fra kommunen tænde med en utrolig elegance. Næsten uden at stå af cyklen. Han var forsynet med en meget lang stang til det formål. Falck kom også forbi med en meget lang stang. Med den ragede de gigantiske istapper ned fra folks tagrender.

Ja, så var der jo luftalmerne. Vi børn hadede dem. Midt i en kold og buldrende mørk vinternat, blev vi taget ud af vore varme senge for at gå

ned i et beskyttelsesrum, som min far havde fået indrettet i haven.

Lige overfor os lå Den Folkelige Forsamlingsbygning. Her var der lejlighed til at overvære lørdagens grisemarked. Grisenes skrigen, når grisehandlerne løftede grisen op ved halen, kan jeg høre endnu.

Hos kreaturhandler Kjærgaard overværede jeg en gang en kalvefødsel. Jeg troede det var en spadserstok dyrlægen hev ud af det arme dyr, men ved nærmere eftersyn viste det sig at være et bagben.

Længere nede i gården stod he-

Skarnkasserne i gården, hvor man får et godt indtryk af gårdmiljøet. Min bror er ved at tømme en støvsuger.

stehandler Clemmensen og fremførte sine ”araberhingste” for tyske opkøbere. Det vigtigste, for mig i den sag, var at høre de drabelige slag, han kunne slå med sin pisk. Derefter er vi nok gået hjem og har øvet os i det. Så vi kunne forlænge cirkussæsonen lidt.

De tyske soldater

I Forsamlingsbygningens gård var der indrettet tysk kaserne. De tyske soldater legede med os. De savnede naturligvis deres egne børn. De gav os penge, så vi kunne gå over til mælkehandler Lindskov og købe mælk til dem. Det varede ikke længe før mælkehandleren nægtede at sælge mælk til os. Han havde luret, hvad der foregik, og han ville absolut ikke sælge noget som helst til tyskerne. Den gang tror jeg nu heller ikke, de manglede noget. Jeg kan huske nogle store lastbiler, som kom med proviant. Så dannede de tyske soldater kæde og rugbrød m.m. gik fra hånd til hånd indtil det landede nede i kælderen, hvor man havde køkken m.v. Hvis vindretningen var rigtig, og medmenneskeligheden var til stede, kunne der såmænd havne et rugbrød i favnen på en otte års knægt.

Bydreng hos købmand Therkelsen

Lidt længere nede i Vestergade lå købmand Therkelsens forretning, ved siden af hotel ”Rosen”. Der var jeg bydreng under krigen. Der var gaslys

i forretningen. En stor tønde spegesild stod fremme og købmanden såvede tørfisk over med en fukssvans. Lige ved siden af vinduet til købmandens bagbutik var der indrettet et pissoir. Jeg har ledt på mit tastatur, men jeg kan ikke finde de bogstaver, som kan yde stanken fra denne indretning fuld retfærdighed. Købmanden var til dagligt ikklædt en gråbrun kittel. Dertil bowlerhat og knappede støvler. Hans gamle Ford, som ville have været en formue værd i dag, var indregistreret X 6322. Hvorfor jeg kan huske det? Fordi jeg blev inviteret med på søndagsudflugter. Jeg har aldrig hørt tale om derhjemme, at vi skulle have en bil.

Her kan det måske være passende at gøre opmærksom på, at jeg som dreng udmærket vidste, hvem ”de fine” i byen var. Vi manglede absolut ikke noget derhjemme, men der var en vis social grænse i byen, som vi udmærket kendte. Man skulle sætte sig ved det rigtige bord, og det gjorde vi så.

Jeg husker en gang, hvor jeg med stor undren så, at nogle af ”de fine” gæster, som var til juletræ i Håndværkerforeningen, betalte med *hundredkronesedler*.

Forretningsdrivende

På samme side som os boede der en barber, hvor redaktøren for Silkeborg Avis, hver morgen gik hen for at blive ordentlig barberet. Da der kom en

ny og yngre barber til, gik der klud-der i foretagendet. Den nye barber nægtede at stille op søndag morgen til barbering af redaktøren.

Ved siden af os lå skomagermester Skortstensaard. Det helt specielle ved hans forretning var, at han havde en slags røntgenapparat. Så han kunne se, hvordan skoene passede til fødderne. Lidt længere nede lå der en buntmager. Jo, vi lærte fra barnsben, hvor tingene kom fra, og hvordan de blev fremstillet.

Lidt længere nede ad gaden lå Peter Jessens fine butik. Juleudstillingen her var en af årets større begivenheder. Overfor lå Silkeborg Bank. Jeg turde næppe sige et ord, når jeg kom derind. Ofte var det for at få forlænget en veksels, som en af min fars kunder havde med min ham. Banken og Børnebibliotekets lokaler hørte til byens hellige haller. Der holdt man mund. Ligeså på sygehuset. ”Gå stille - tal sagte” stod der på skiltene. Lidt længere oppe ad Vestergade boede farvehandler Matthiesen. På grund af en noget speciel måde at sætte fødderne på, når han spadserede, blev han med skam at melde kaldt ”ti minutter i to.”

Hos slagtermester Kjeller fik man en gratis rød – kold – pølse, når man hentede for 50 øre leverpostej.

I skole på Skolegade

Vi gik i Silkeborg Seminariums Øvelsesskole på Skolegade. Under

besættelsen var der et halvt år, hvor vi slet ikke gik i skole. Også skolen var indrettet som kaserne. Jeg vil hævde, at al min uvidenhed stammer fra lige netop denne periode.

Når vi ville lege med Lars Herluf Jensen, hvis far var forstander for skolen, blev vi fulgt op i lejligheden af en tysk vagtpost. Ganske spændende. Så var man da noget. Hans far havde i øvrigt frimodighed til at gå ned til GESTAPO og hente sine elever hjem, når de var blevet taget. På seminariet accepterede man, at nogle elever sov i timen. De havde jo været ”på arbejde ”om natten.

I cirkus med de andre klovner

Og så var der jo cirkus i Lunden. Når cirkus Miehe var i byen skaffede min far gratis cirkusbilletter. Min farfar, som var gårdejer i Ydby leverede foder til cirkus Miehe, når de overvintrede i Ydby.

I den forbindelse kommer jeg især til at tænke på, at jeg formentlig er en af de få silkeborgensere som på min egen bagdel har mærket de snertende, smertende slag af et spanskrør.

I sommerferien var jeg sammen med en kammerat på vej hjem fra cirkus. På bakken ned til Lunden mødte jeg en lærervikar, som var på vej i cirkus. Han hed Bugge. Jeg ”kom til” at råbe til ham: Nå, Hr. Bugge skal De ned og se på de andre klovner? Manden må have været lidt nærtagende for efter ferien faldt der

tre velplacerede slag, nej ikke i min bare, jeg havde dog bukser på. Nogen tid efter, ved en passende lejlighed, brasede min mor ind på læreværelset, hvor hun efter sigende skulle have gjort opmærksom på, at hvis hendes børn skulle mishandles, så skulle hun nok selv gøre det. Den udtalelse kunne ligne hende.

Byens store personligheder

På Odden, som lå indenfor vort legedomæne, traf vi store personligheder som ”Fryse Frederik”, ”Fulde Ras”, ”Polimut Kaj” og med skam at melde også ”Kloakrøret”. Hun havde vist haft en underliggende stilling ved værnemagten. De stakler gjorde absolut ingen fortræd. Her bør også nævnes ”Skovtrolden”. Ham kan mange silkeborgensere huske. Til de mange historier, som verserede om ham, kan jeg tilføje en ikke så kendt. Han havde opfundet en evighedsmaskine. Når den lige havde fået det sidste bette nøk, ville han giftes. Med min mor. Under krigen kom han ”til” at vise sig i Schalburg-uniform. Det var ingenlunde velset i hine dage. Det gik skidt for ham. I dag har Silkeborg desværre ingen originaler mere!

Pæretræet i haven

Lad mig slutte med en lille historie om det fjerneste pæretræ i vores have. Min kære kone og jeg blev gift i 1963. I november 1964 blev vores ældste datter født. Sent på foråret

1964 stod vort majestætiske pæretræ i fuldt flor, hvorefter der faldt en ganske voldsom byge af tøsne, som lagde sig på dets allerede udsprungne blomster. Det var mere end den gamle kæmpe kunne bære. Den tykke stamme revnede simpelt hen på langs. Så fik jeg en idé. Ved en god vens hjælp fik jeg stammen kortet af i passende længde, hvorefter træet blev bragt til opskæring i brædder og oventørring hos H. Reimar Nielsen, hvor jeg havde stået i lære. Derefter fik min kone vores gode ven snedkermeister Sejersens til at lave en vugge. Den er altså lavet i hånden, ligesom en lokal trædrejer har forsynet den med årstal og blomsterranker. Vores tre dejlige børn har alle ligget i den.

Pæretræet før det blev til barnevugge.

Lokalhistoriske foreninger og kontaktpersoner

Balle

Hanne Just Pedersen
Ndr. Højmarksvej 25, 8600 Silkeborg
Tlf. 86869085, villy.just.pedersen@tiscali.dk
<http://balle-lokalhistorie.dk/>

Funder

Hans Løkke
Harbovad 11, 8600 Silkeborg
hans.lokke@c.dk
<http://www.funder-lysbro-lokalraad.silkeborgkommune.dk/forside/foreninger/funder+lokalhistoriske+forening>

Kragelund

Teddy Greibe
Frederiksdalvej 64, Frederiksdal, 8620 Kjellerup
8686 7047 og 2020 7048, teddygreibe@gmail.com
<http://www.frederiksdal-info.dk/lokalhistorie.htm>

Lemming, Serup og Sejling – Sinding

Bent Thor
Grauballevej 11, 8632 Lemming
8687 7024, lisbenthor@mail.tele.dk

Sejs-Svejbæk

Bente Rytter
Sindbjerg Mosevej 26, 8600 Silkeborg
8684 6171, bente@rytter.net
<http://www.sejs-silkeborg.dk/>

Linaå

Frederik Dagnæs (fm)
frederik.dagnaes@fibermail.dk